...ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Совгдэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 163 (6353)
АВГУСТЫН 19
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Машинно-тракторна станциин партийна организаци

Республикын хүдөө ажахые саашань хүгжөөхын тула табигдаһан ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ хүдөө ажахын механизаторнуудай — машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэнь угаа ехэ ба хүндэтэй байна.

Партиин Центральна Комитет ба Союзай Правительствын эсэгүйсашагүй эсэгэ ёһоной анхарал оролдолгын ашаар манай республика оньһон шэнэ техникээр таһалгаряагүй зэбсэглэгдэнэ, тиихэдээ хүдөө ажахыдахи хүндэ хүдэлмэринүүдые бүри ехээр механизацилха арга олгоно. Республикын МТС-үүд энэ жэлэй хуряалгын хүдэлмэридэ зорюулан олон тоото шэнэ, гол түлэбтөө сталинска комбайнуудые абаба. МТС-үүднай тэжээл бэлэдхэхэ олон машинануудые, шэнэ орёо сенокосилкануудые, силосорезкэнүүдые абаа. Эдэ бүхы хүсэн түгэлдэр техникэ хадаа республикын хүдөө ажахын гол һалбаринуудай хүгжэлтые улам түргэнөөр дабшуулха байна.

Олон тоото механизмуудаар зэбсэглэһэн республикын МТС-үүд тэдээр таряалан ба малажалда ехэ хэмжээтэй хүдэлмэри ябуулхэ ёһотой. Энэ жэлдэ республикын машинно-тракторна станцинууд малажалдахи гол шухала проблемые шиидхэлгэдэнь — малнуудаа тэжээлэй бата базаар хангалгадань колхозуудта туһалха уялгатай. МТС-үүд ехэ хэмжээтэй үбһэ ба силос бэлэдхэхэ ёһотой байна. Энэнь мүнөөнэй бүхы хүдэлмэридэхи эгээн шухала зорилгонуудай нэгэн мүн. Таряа хуряалгын хэрэгтэ МТС-үүд шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Зорилго юуб гэбэл, комбайнуудаар таряа хуряажа, комбайн бүридэ зорюулан тогтоогдоһон түсэбтэ даалгабаринууд ба нормонуудые үлүүлэн дүүргэхэ байна. Тиин, таряа хуряалгые ба таряа гүрэндэ тушаалгын хэмжээе түргэдхэхэһээ гадна, мүн олон тарисын гээлтые зайсуулха байна.

Манай республикын механизаторска кадрнууд, бүхы советскэ арад зоной адляар, өөһэдынгөө урда байгаа ехэ ба хүндэтэ зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ гэжэ хүсэд шиидэнхэй. Аймагуудта болоһон хүдөө ажахын механизаторска кадрнуудай зүблөөнүүд дээрэ, тэрэшэлэн түрүү комбайнернуудай республиканска зүблөөн дээрэ — трактористнууд, комбайнернууд, сенокосилкын машинистнууд, молотилкануудай машинистнууд ба МТС-үүдэй оршое хүдэлмэрилэгшэд үндэр уялгануудые абажа, нормонууд болон түсэбтэ даалгабаринуудаа үлүүлэн дүүргэхын түлөө, үндэр шанартайгаар хүдэлмэрилхын түлөө, түлишэ ба түрхихэ материалнуудые арбилхын түлөө, техникэнэй найдажа үгэһэн машинануудые бүтэн бүринөөр абажа ябахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсоо.

МТС бүридэмнай түрүү тракторист, комбайнернууд ба машинистнууд бии, бусад бүхы механизаторнууд эдээнһээ жэшээ абаха. Эдэ түрүүшүүлэй эрхим хүдэлмэрилгын туйлалтануудаар МТС-үүдэй бүхы коллективүүд омогорхоно. Тэрэнтэй хамта, абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө, тус тус түрүүшүүлһээ гадна, манай республикын бүхы механизаторнууд, МТС-үүд үргэлжэдөө тон бодотойгоор хүдэлмэрилхэ, механизмуудаа үлэмжэ ехэ бүтээсэтэйгээр ашаглаха ёһотой. Гэхэ зуура, эндэхи олохон МТС-үүд тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэ даалгабаринуудаа дүүргэхэ талаар, таряа хуряалгада бэлэдхэхэ ба хуряаха талаар гээгдэжэ байна.

Жэшээлхэдэ, Куйтунска, Эгэтын, Цаган-Усанай, Ториин, Баргажанай ба бусад хэдэн МТС-үүд үбһэ сабшаха, силос дараха даалгабаринуудаа тон муугаар дүүргэнэ. Куйтунска МТС жаткануудаа ба молотилкануудайнгаа нилээд олыень мүнөө хүрэтэр үшөө заһабарилаадүй байһаар. Үшөөтын МТС-эй силосорезкэнүүдэй хахадынь хүдэлнэгүй.

Баримтанууд дээрэһээ харахада, МТС-үүдэй партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр табигдаһан газарта ехэ гээгдэл тохёолдодог байха юм. Партийна организацинууд механизаторска кадрнуудай улам ургажа байгаа творческо үүсхэлые, патриотическа дэбжэлтые толгойлхо, тэрэшэлэн МТС-үүдэй үмэнэ табигдаһан шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ механизаторнуудай хүсэлэлгые үдэр бүри зорюулха зэргэтэй.

ВКП(б)-гэй Устав хадаа ажахын хүтэлбэрич ябуулгыень хинан шалгаха эрхэ МТС-эй эхин парторганизацида олгоно. Энэ эрхээ хэрэглэн, МТС-эй парторганизаци болбол тракторна бригадануудые техническэ талаарнь хангалга эрхимээр эмхидхэхэ ябадал туйлаха ёһотой, энэнь машинануудай миин байлгые зайсуулгада шухала удхашанартай. Гэбэшье, олохон МТС-үүдэй партийна эхин организацинууд хинан шалгаха эрхээ хэрэглэдэггүй, тракторна бригадануудай хүдэлмэри мэдэлгые өөрынгөө уялга гэжэ тоолодоггүй байба. Жэшээлхэдэ, тэрэл Куйтунска МТС-эй партийна эхин организаци ба тэрэнэй секретарь нүхэр Буралов бригадануудтахи ажалые эмхидхэлгын асуудалнуудта анхарал огто табидаггүй байгаа. Тус парторганизациин хайша хэрэгээр хандадагыень юун харуулнаб гэбэл, Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Бадмаевай хүтэлбэрилдэг № 5 бригада хододоо түрүү ябадаг байһан аад, мүнөө эгээн гээгдэгшэдэй нэгэн болошоо. Бригадануудтахи тракторнуудай миин байлгын шалтагаанууд тушаа парторганизациин зүгһөө хаһа саг соо анхарал табяад байгаа һаань, тиимэ ушар тохёолдуулхагүй байһаниинь лабтай.

Баримтанууд дээрэһээ харахада, хэдэ хэдэн МТС-үүдэй партийна эхин организацинуудай хүдэлмэринь һүүлэй үедэ нилээд һуларуулагдаһан, хабарай тарилгын хүдэлмэриин үеынхиһээшье доошоо болоһон байна. Зарим МТС-үүдэй партийна организацинуудай секретарьнууд мүнөө, түлэг хүдэлмэриин үедэ партийна суглаанһаа байтагай, мүн партбюрогой заседанишье зарлажа болохогүй гэжэ тон буруугаар бододог байна. Тэрээнһээ гадна, зарим парторганизацинуудай секретарьнууд бригадануудта политическэ хүдэлмэри ябуулхаяа болишоһон, агитаторнуудай, элидхэлшэдэй хододоо ерэлгые, газетэнүүдые саг соонь асаралгые хинан хаража байхаяа болишоһон байба. Энэнь юу харуулнаб гэбэл, партиин зайкомуудшье механизаторска кадрнуудай дунда партийно-политическэ хүдэлмэриин һайнаар ябуулагдадаг байхын түлөө МТС-үүдэй эхин парторганизацинуудай секретарьнуудһаа шангаар эрихэеэ болишоһон байна.

Энэ тон болошогүй ябадалые дары усадхан заһаруулха хэрэгтэй. Машинно-тракторна станцинуудтахи хэрэгэй түлөө, гүрэнэй түсэбтэ даалгабаринуудые ба колхозуудтай МТС-үүдэй баталһан договорнуудые дүүргэлгын түлөө МТС-үүдэй партийна эхин организацинуудай харюусалга ба үүргые эрид шууд дээшэлүүлхэ шухала.

МТС-эй партийна эхин организаци бүхэн ороной найдажа үгэһэн хүсэтэ техникые үндэр дээдэ бүтээсэтэйгээр ашаглахын түлөө тэмсэлдэнь хүдөө ажахын механизаторнуудай бодото ударидагшань, эмхидхэлшэнь байха ёһотой.

Кавказай түүхэтэ памятнигууд

ГРОЗНЫЙ. (ТАСС). Кавказда Кизлярска райондо, Александрийска станица шадар 1567 ондо Иван Грозный бодхооһон ородой түрүүшын крепостиһээ үлэһэн «Капканчик» гэжэ городой һуури, Шелковскэ районой Старо-Шедринскэ станицада гурэнэй тоо бүридхэлдэ абтаһан байна. Хойто Кавказ дээрэхи ородой түрүүшын город—«Гурбан ханата город» гэдэгэй һуури нангинаар хамгаалагдана.

Областиин районуудта хуушан сагай 30 гаран элдэб памятнигууд элирүүлэгдээд, бүридхэлдэ абтаа.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ ба ВКП(б)-гэй обкомдо

Тарбагатайн аймагай колхозуудта таряа хуряалгын хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһан ба тарянай гээлтэдэ оруулагдаһан баримтанууд тухай

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй обкомой бюро болбол республикын хүдөө ажахын Министерствын хэһэн шалгалтын үндэһөөр Тарбагатайн аймагай колхозуудта таряа хуряалгын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна, тарян ехээр гээлтэдэ оруулагдана гэжэ тэмдэглэбэ.

Жэшээнь, аймагай организацинуудай харюусалгагүй хүдэлмэриин эсэстэ Ехэ-Куналейн МТС-эй директор нүхэр Юринский, ахалагша агроном нүхэр Мухин гэгшэд тарян эдеэшээгүй гэжэ шалтаад, таряа хуряалгые болошогүй удаанаар эхилнэ, хуряалгын бүхы машинануудые таряа хуряалгада табинагүй. Энэ МТС-эй харьяата Ленинэй нэрэмжэтэ ба «Искра» колхозууд намарай хара тарянай болон шэниисын зарим участогуудай яһала хуряагдахаар болоһон байбашье, хуряалгын хүдэлмэрие эхилнэгүй. Мүн хуряалгын простой машинануудаар таряа хуряалга үргэнөөр эмхидхэгдээгүй. Энэ МТС-эй харьяата колхозуудта, мүн МТС-тэ бии байһан бүхы жаткануудай 20 хүрэхэгүй процентнь хүдэлмэрилжэ байна, тиихэдэ шалгалта хэхэ үдэр Тарбагатайн ба Жиримскэ МТС-үүдэй хуряалгын простой машинанууд хүдэлмэридэ элсүүлэгдээгүй шахуу байгаа.

Аймсоведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагай болон машинно-тракторна станцинуудай агрономическа персонал хуряалгын хүдэлмэринүүдэй шанарай хойноһоо хиналта тогтоогоогүй. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо жаткаар хуряагдаһан намарай хара тарянай 12 гектар талмай дээрэ хадалга ба боолто боолгын хоорондо 3 үдэрэй забһар гаргагдаа. Мүн энэ колхозой Поднадеино гэжэ участогта Ехэ-Куналейн МТС-эй комбайнууд таряа тон дээгүүр (20—25 сантиметр) сабшуулна. Тэрэнэй эсэстэ 25 гектар талмай шанар муутайгаар, забһартайгаар хуряагдажа, квадратна метр бүхэндэ 14 хүрэтэр колос гээлтэдэ оруулагдаа.

Жиримскэ МТС-эй харьяата «Авангард» колхоздо «Коммунар» комбайнаар таряа хуряахадаа нэгэдэхи сэбэрлэлгын колосово ба орооһоной элеваторнуудһаа тарян гоожожо, ехээр гээлтэдэ ороһон байха юм. Калининай нэрэмжэтэ колхоздо, мүн энэ МТС-эй «Коммунар» комбайн үндэр болгогдоһон һалхинай халхабшагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Тэрээнэй эсэстэ хедерэй энэ халхабша дээгүүр колосууд шэдэгдэжэ, гээлтэдэ оруулагдаһан байгаа. Эндэ С—4 комбайнаар таряа хуряадаг комбайнер Покацкий квадратна метр бүхэндэ 13 хүрэтэр колосуудые гээлтэдэ оруулаа.

Гээгдэһэн колосуудые суглуулга ба тармалга нэгэшье колхоздо эмхидхэгдээгүй. Тарбагатайн МТС-эй харьяата «Гигант» колхоздо комбайнай молотилкын муугаар тааруулагдаһан дээрэһээ тон ехэ орооһон соломо болон михиинэтэй хаягдажа гээлтэдэ ороһон байна. Энэ комбайнай копнительда тодхогдоһон зерноуловитель орооһоор дүүрээд, хооһологдодоггүй байба. «Авангард», Калининай нэрэмжэтэ болон бусад хэдэн колхозуудта соломо ба михиинэ һүрилэлгэ эмхидхэгдээгүй. Олонхи комбайнууд михиинэеэ поли дээгүүр сасажа ябана.

Шэнэ ургасын таряа суглуулгада Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой бэлэдхээгүй байһан дээрэһээ комбайнай хуряаһан 40 центнер тарян сэбэрлэгдэнгүй ба хатаагдангүй, гутаха туйлдаа хүрэжэ хэбтэнэ.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй обкомой бюро болбол дурсагдаһан эдэ бүхы байдал имагтал «1951 ондо ургаса хуряалга ба хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэл үнгэргэхэ тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй 1951 оной июниин 15-най тогтоолые дүүргэхэ ябадал Тарбагатайн аймгүйсэдком ба ВКП(б)-гэй айкомой хангаагүй дээрэһээнь, тэрэнэй эсэстэ аймагай олонхи колхозуудай хуряалгын хүдэлмэринүүдые бэлэдхэлгүйгээр эхилһэн дээрэһээнь бюро иигэжэ тогтообо:

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй обкомой бюро иигэжэ тогтообо:

Аймагай колхозууд ба МТС-үүдтэ таряа хуряалгын хүдэлмэрие хангалтагүйгөөр толгойлжо байһан тухайнь, тарянай, соломо болон михиинын гээлтэтэй тэмсэл хүсэд эмхидхээгүй байһан тухайнь Тарбагатайн аймгүйсэдком ба ВКП(б)-гэй айкомдо зааха.

Дурсагдаһан дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые энэ гэһээр абахыень, таряа хуряалгын темпые эрид дээшэлүүлхэ ябадал хангахыень тус аймгүйсэдком ба ВКП(б)-гэй айкомһоо эрихэ.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой дурадхахань: колхозууд ба МТС-үүдэй хуряалгын бүхы хэрэгсэлнүүдые, түрүүшын ээлжээндэ хуряалгын простой машинанууд ба комбайнуудые таряа хуряалгын хүдэлмэридэ энэ гэһээр табижа, тэдээнние бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха ябадал хангаха, хуряалгын хүдэлмэри дээрэ ажалай эмхидхэл зүбөөр табиха хэмжээнүүдые абаха, жаткын машинист, комбайнер, колхозник бүхэнэй үдэрэйнгөө нормые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангаха, таряа хадалга ба боолто боолгын хоорондо, простой машинануудаар хуряагдаһан тарянай һүрилэлгэ ба сохилгын хоорондо таһалдал гаргахагүй, колос заабол тармаха ба суглуулха, комбайнай хойноһоо соломо болон михиинэ суглуулха, һүрилхэ ябадал хангаха, эдэ хүдэлмэринүүдэй хэгдээгүй участогуудые тушаан абаха ябадал хориможолхо; хоёр үдэрэй болзор соо колхоз бүхэнэй зерносушилканууд, хушалтатай тогууд, һарабшанууд болон зернохранилищинуудаар хангагданги байдалые ба тэдээнэй таряа хатаалгада болон шэнэ ургасын таряа хадаглалгада бэлэдхэгдэһэниие нигтаар шалгажа хараха.

Тэрэшэлэн «1951 оной ургаса хуряалгада республикын колхозуудай хушалтатай тогууд, зернохранилищинууд, зерносушилкануудые, хуряалгын ба таряа сэбэрлэлгын машинануудые бэлэдхэхэ хэмжээнүүд тухай» БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1951 оной июлиин 8-най тогтоолой ёһоор хараалагдаһан зерносушилканууд, хушалтатай тогууд ба зернохранилищинуудые бариха түсэб эрхэбэшэ дүүргэхэ, мүн тэрэшэлэн таряа сэбэрлэлгын машинануудай заһабарилгые, дезинфекци болон дезинсекциин, хуушан зерносушилкануудай, наран сушилкануудай, хушалтатай тогууд ба һарабшануудай заһабарилгые ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхын тула зохихо хэмжээнүүдые абаха гэжэ дурадхагдаба.

Таряа һарабшагүй газарта хадагалха, мүн тэрэшэлэн хатаагдаагүй ба буртаг ногоонуудай үрһэнүүдһээ сэбэрлэгдээгүй таряа амбаарнууд болон тогуудта хадагалха ябадал эрид хориможолхо. Комбайнууд болон молотилкануудай сохиһон бүхы таряа тэрэ дары сэбэрлэхэ ба хатааха, мүн тэрэшэлэн хаһа саг соонь гүрэндэ тушааха хэмжээнүүдые абаха. Таряа буруугаар хадагалжа гутааһан гэмтэ нюурнуудые шанга харюусалгада хабаадуулха.

Хуряалгын хүдэлмэринүүдэй шанарай хойноһоо үдэр бүриин шанга хиналта эмхидхэхэ, ургаса хуряаха, хадагалха, сэбэрлэхэ ба бэлэдхэлэй пунктнуудта зөөхэ зуураа таряа гээлтэдэ оруулхагүй.

Хуряагдаһан участогуудые колхозуудай түрүүлэгшэкэр ба тарянай ажалай бригадануудай бригадирнуудай тушаан абаха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолоор табигдаһан гурим шангаар сахиха.

Тарянай үрмэдэһэнэй үнэртэй болохогүйн тула комбайнаар хуряагдаха участогуудай үрмэдэһэ түүхэ ба боолто боохо зуураа үрмэдэһыень түүжэ хаяха ябадал эмхидхэхэ.

Хэрбээ комбайнаар хуряагдаһан талмайнууд дээрэ соломо ба михиинэ гээлтэдэ оруулаа һаа, харюусалгада хабаадуулагдаха байһан тухайнь аймагай МТС-үүдэй директорнүүд нүхэд Маслов, Перевалов ба Юринский гэгшэдтэ шангаар һануулха. БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй обкомой бюро болбол ургаса хуряалгые эмхитэйгээр, үндэр шанартайгаар үнгэргэхын ба гүрэндэ таряа тушаалгые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагай, бэлэдхэлэй Министерствын аймагтахи түлөөлэгшын, ажалшадай депутадуудай сельскэ ба сомонно Соведүүдэй болон аймагай агрономуудай үүргэ ба харюусалгыень дээшэлүүлхэ гэжэ Тарбагатайн аймгүйсэдком ба ВКП(б)-гэй айкомые уялгалба. Тус тогтоолой дүүргэлтын ябаса тухай байгша оной сентябриин 1-дэ тоосохо гэжэ Тарбагатайн аймгүйсэдком ба ВКП(б)-гэй айком уялгалагдаа.

РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые 1951 оной хоёрдохи кварталда дүүргэлгын дүнгүүд тухай

РСФСР-эй статистическэ управлениин мэдээсэл

1951 оной II квартал соо РСФСР-эй республиканска ба нютагай промышленностиин, хүдөө ажахын хүгжэлтэ, эд товарай эрьесые үргэдхэлгэ иимэ тоо мэдээнүүдээр тодорхойлогдоно гэбэл:

I.

РСФСР-эй республиканска ба нютагай промышленностиин **валовой продукци** үйлэдбэрилэн гаргалгын квартальна түсэб 103 процент дүүргэгдээ. Промышленностиин валовой продукци үйлэдбэрилэн гаргалгын түсэб РСФСР-эй зарим министерствонүүдээр ба ведомствонүүдээр иигэжэ дүүргэгдээ гэбэл:

	1951 оной II кварталда квартальна түсэб дүүргэлгын процент
РСФСР-эй нютагай промышленностиин Министерство	106
РСФСР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин Министерство	103
РСФСР-эй ой модоной промышленностиин Министерство	99
РСФСР-эй нютагай түлишын промышленностиин Министерство	112
РСФСР-эй хүнгэн промышленностиин Министерство	101
РСФСР-эй эдеэ хоолой промышленностиин Министерство	103
РСФСР-эй мяха ба һүнэй промышленностиин Министерство	102
РСФСР-эй загаһанай промышленностиин Министерство	95
РСФСР-эй автомобильна транспортын Министерствын промышленна предприятинууд	104
РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи полиграфическа промышленностиин, издательствонуудай ба номой худалдаа наймаанай хэрэгүүдые эрхилхэ Управлениин промышленна предприятинууд	104
РСФСР-эй элүүрые хамгаалгын Министерствын промышленна предприятинууд	108
РСФСР-эй олзоборилгын кооперациин Совет	106
РСФСР-эй ой модоной олзоборилгын кооперациин Совет	100,8
Всекоопинсоюз	108

1951 оной II кварталда РСФСР-эй республиканска ба нютагай промышленностиин валовой продукци 1950 оной II кварталтай сасуулбал 14 процентээр ургаа.

Республиканска ба нютагай мэдэлтэй гүрэнэй промышленностьда 1951 оной II кварталда хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ 1950 оной II кварталда орходоо 9 процентээр ургаба.

Промышленна продукциин өөрынь үные химдаруулха талаар 1951 оной II кварталда гэжэ тогтоогдоһон даалгабари үлүүлэн дүүргэгдээ.

II.

Колхозууд, машинно-тракторна станцинууд ба совхозууд хабарай тарилга амжалтатайгаар дүүргээ. Хабарай культурануудые тариха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Даб дээрэхи мэдээнүүдэй ёһоор, 1951 ондо ургаса гараха РСФСР-эй тарилгын бүхы талмайнууд үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада 5 миллион гаран гектараар ехэ болобо, тиихэдээ эдеэ хоолой эгээн үнэтэ культура — шэниисэ тарилгын талмайнууд нилээд ехэ болоо. Мүн сахарна свёкло, наран сэсэг, улһа ба техническэ бусад олонхи культурануудые тарилга ехэ болоо. Олонжэлэй ба нэгэ жэлэй ногоонуудые, тэжээлэй корнеплодуудые ба силоснэ культурануудые тарилгын талмайнууд ехээр үргэдхэгдөө.

1951 оной хабар РСФСР-эй колхозуудта садууд, жэмэстэ модод ба виноградниигууд шэнээр таригдаһан ба тэдэнэй талмайнууд үргэдхэгдэһэн байна.

III.

1951 оной II кварталда советскэ худалдаа наймаан саашадаа дэлгэржэ үргэлжэлөө. Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай талаар 1950 оной II кварталайхида орходоо, сасуулагдамал сэнгээр абахада, 14 процент үлүү ехээр эд товарнууд арад зондо худалдагдаа. Тиихэдэ мяха, өөхэ, һү ба һүнэй продуктнууд, сыр, үндэгэ, сахар, кондитерскэ зүйлнүүд, хлопчатобумажна бүдүүд, торгон бүдүүд, трикотажна зүйлнүүд, оймһонууд, мебель, велосипедүүд, патефонууд, карманай ба гарай часууд, оёдолой машинанууд, фотоаппарадууд ба бусад товарнуудые худалдалга бүри ехэ болоо.

1951 оной II кварталда колхозно рыногууд дээрэ хүдөө ажахын продуктнуудые хүн зондо худалдалга 1950 оной II кварталтай сасуулхада тэрэшэлэн нилээд ехэ болоһон байна.

РСФСР-эй статистическэ управлени.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Олониитэтэй барисаатайгаар хүдэлмэрилнэ

Түнхэнэй аймагай «Политотделец» колхозой партийна организаци (секретариинь Г. Усольцев) ажахын-политическэ ямаршье зорилгонуудые шиидхэхэдээ, олониитэ колхознигуудта түшэглэдэг, тэдэнэй дунда ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг байха юм.

Үбһэ хуряалгада бэлэдхэхэ тухай асуудал партийна нээмэл суглаан дээрэ табигдажа, энээниие зүбшэн хэлсэлгэдэ колхознигууд эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна. Партийна организаци хадаа бригадануудай сенокосилкын машинистнуудай, гар хажууршадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Бригадануудай хоорондохи мүрысөөнэй дүнгүүд табан хоног бүри гаргагдажа, тэрээндэ илагшадаа колхозой правлениин ба партийна организациин дамжуулгын Улаан туг барюулагдадаг юм.

Бригада бүхэндэ показателиин доска түхеэрэгдэнхэй. Тэдээн дээрэ үбһэшэд бүхэнэй хүдэлмэриин дүн үдэр бүри бэшэгдэжэ байдаг.

Колхознигуудай дунда агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулхын тулада партийна организаци 16 агитаторнуудые томилһон байна. Тэдэнэйнь дунда хүдөөгэй интеллигенциһээ гадна, тэжээл бэлэдхэлдэ сэхэ хабаадажа байһан жиирэй колхознигууд бии. Агитаторнууд хадаа зүблөө хэдэг ба өөһэдынгөө участогууд дээрэ үдэр бүри ябажа, хөөрэлдөө ба газетэ уншалга үнгэргэдэг, 2 — 3 хоноод «дайшалхы хуудаһануудые» гаргадаг байна. Һарэ бүридэ хоёр удаа ханын газетэ гаргагдана.

Тарянажалай бригадануудай байрануудта харуулан ойлгуулха агитаци һайнаар табигданхай. Түрүү колхознигуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые ханын газетээр ба агитаторнуудаар дамжуулан дэлгэрүүлдэг байха юм.

Партийна организаци хадаа тэжээл бэлэдхэлэй шиидхэхы участогуудта коммунистнуудаа зүбөөр хубаарилан табинхай. Эдэ бүгэдын ашаар үбһэ хуряалгада ябагшадай ажалай үндэр бүтээсэ туйлагдана. Нормоёо дүүргэдэггүй нэгэшье колхозник үгы юм. Ниитынгээ адуу малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын тула колхозник бүхэн оролдоно. Жэшээлхэдэ, М. Сороковиков 0,70 га сабшахын орондо удэр бүри 0;80—0,90 га сабшадаг байна. Колхозницанууд А. Пермякова, У. Домышева гэгшэд нормоёо 120 — 150 процент дүүргэнэ. Машинист А. Демин 3.5 га сабшахын орондо 4—5 га сабшана.

Үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие партийна организациин бодотоор хүтэлбэрилһэнэй ашаар, колхоз болбол үбһэ хуряалгынгаа түсэбые дүүргүүтэй байна. Набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ даалгабари 100 процент дүүргэгдөө. Эдэ бүгэдэ хадаа партийна организациин олониитэ колхознигуудтай холбоо һайнтайгаар хүдэлмэрилһэнэй үрэ мүн болоно.

П. Дёмин, ВКП(б)-гэй Түнхэнэй айкомой хүдөө ажахын таһагай инструктор.

Малажал хүгжөөхэ хэрэгые эрхимээр хүтэлбэрилхэ

Яруунын аймагай Соведэй IV сесси һаяхан боложо, аймагай колхозуудай адуу малайнгаа тоо толгой олошоруулха гүрэнэй түсэбые ямараар дүүргэжэ байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсээ.

Малажал хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые аймагай колхозуудай хангалтагүйгөөр гүйсэдхэжэ, энэ хэрэгые аймагай болон сомонуудай Соведүүдэй хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилжэ байһаниие элидхэлшэ ба үгэ хэлэгшэд шүүмжэлбэ.

Аймаг болбол малажал хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые нэгэшье түрэлэй малаар дүүргээгүй байха юм. 15 колхозуудай зүбхэн лэ нэгэниинь — Молотовой нэрэмжэтэ колхоз энэ зорилгые бэелүүлжэ шадаһан байха юм. Түсэбэй хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байһанай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, нёдондо жэлдэ малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ шадаагүй дээрэһээ үбэлэй ба хабарай үедэ адуу малынь олоор гарзалһан ябадал болоно. Гадна ороoной кампаниин муугаар үнгэргэгдэдэг дээрэһээ олон толгой эхэ малнуудынь һубайрһан байна. Үльдиргын сомоной Кировэй, Калининай ба Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд малажал хүгжөөлгөөр ехэ гээгдэлтэй.

Малажал хүгжөөхэ хэрэгые сомоной Соведүүд һулаар хүтэлбэрилдэг байха юм. Жэшээлхэдэ, Үльдиргын, Комсомольско, Хэндын ба бусад зарим сомсоведүүд сессинүүдээ саг соонь үнгэргэжэ, тэдээн дээрээ малажал хүгжөөлгын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэнэгүй. Гадна, эдэ сомсоведүүдэй хүдөө ажахын комиссинууд ороймдоошье хүдэлмэрилдэггүй байха юм.

Зоотехническэ барилгануудай хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэжэ ба малай бага ашаг шэмэ үгэдэг байһан тухай сесси тэмдэглэбэ.

Сесси болбол зүбшэн хэлсэһэн асуудалаараа дэлгэрэнгы шиидхэбэри баталан абаа.

Баргажанай леспромхозой коллектив модо урадхуулгын зунай навигациие амжалтатайгаар ябуулжа байна. Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ тус коллективай гэшүүд барандаа оронхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: модо урадхуулагшадай бригадын бригадир нүхэр П. Иванов (баруун гарһаа), халаанай мастер нүхэр Н. Карбушев гэгшэд һаллагдаһан модонуудай хэмжээе тодорхойлжо байна. Д. Носовой фото.

ҮНДЭР БҮТЭЭСЭТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАНА

Үнгэрэгшэ үбэл-хабарай сезондо бэлэдхэгдэһэн барилгын модон Баргажан голой эрье дээрэ хада уулын шэнээнээр сомоотой хэбтэнэ. Тэрэ хадаа Баргажан голоор, Байкал далайгаар урадхуулагдажа, саашадаа коммунизмын асари ехэ барилгануудта эльгээгдэхэ юм.

Баргажанай леспромхозой ажалшад шэн зоригтойгоор ажаллан, бэлэдхэһэн модоо Байкал далай руу урадхуулна. Модо урадхуулгын Ангарын рейдын хүдэлмэришэд, тэрэниинь зааханшье һаатуулангүй һаллажа, пароходоор саашань шэрэнэ.

— Энэ модон нэгэдэхи сортын юм. Тиимэһээ шэнэ шэнэ суднонуудые барилгада зорюулагдаха байна, — гээд леспромхозой ахалагша бракёр нүхэр Я. А. Долгих хөөрэнэ. Модо һаллалга түхэреэн сүүдхэ соо хэгдэнэ. Модо ашаалха кранууд бүхы хүсөөрөө хүдэлмэрилнэ. Катернуудай ба «КТ—12» маркын тракторнуудай сууряан түхэреэн сүүдхэ соо хүнхинэнэ. Тус леспромхоз энэ жэлдэ хүсэтэ механизмуудые ашаглажа эхилээ. Энэ хадаа хэдэн зуугаад хүдэлмэришэдэй ажалые хүнгэдхэжэ үгөө.

Тус леспромхоз механизмуудай хүсые модо уралхуулга дээрэ дүүрэнээр ашаглахын түлөө бага бэшэ хүдэлмэри хэһэн байна. Модо һаллажа, далай дээгүүр саашань урадхуулха хүдэлмэриие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүнөө шанга тэмсэл хэгдэжэ эхилээ. Модо һаллагшад, шэрэгшэдэй хоорондо Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Эдэнэр хамта дээрээ 100 мянгая кубометр модо һаллажа, далай дээгүүр саашань урадхуулан шэрэхэ юм.

Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ ороогүй модошон эндэ байхагүй. Бригада хоорондын ба индивидуальна мүрысөөн үдэр бүри үргэдэнэ. Үдэрэйнгөө нормые хододоо 200 гаран процент дүүргэдэг нүхэд Осиповой, Ивановой хүтэлбэрилдэг бригаданууд мүнөө социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана.

Энэ леспромхозой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд үүсхэл ехэтэйгээр, оперативнаар хүдэлмэрилнэ. Ерэхэ жэлдэ модо һаллалгые үбэлэй условидо хэхэ гэһэн шэнэ үүсхэл гаргаа. Энэ үүсхэлынь республиканска организацинууд бүрин һайшааһан байха юм. Үбэлдөө бэлэдхэгдэһэн модонуудые сэхэ Байкал далай дээрэ шэрэжэ асараад, мүльһэн дээрэ һаллажа, зунай үедэ катераар ба пароходоор саашань шэрэлгэдэ бэлэн болгохо байна. Уһан дээрэ модо һаллахын орондо мүльһэн дээрэ һаллалга хадаа ажалай бүтээсые хэдэн дахин дээшэлүүлхэ арга боломжо тус леспромхозойхидто олгохо байна.

Н. Байкалов.

Фельетон

ДОШХОН ЗАНТАИ ОРЛОГШ...

«Алло! Алло! Нүхэр Гармаев гү? Нэгэ һайн мори хүллөөд, шадамар һайн улаашантайгаар энэ гэһээр наашань эльгэгты! Минии орлогшо нүхэр Бурцев Николай Артемьевич танай колхоз хуулиин шухала хэрэгээр ошохо болобо» — гээд Иволгын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ткачев Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэдэ захиралта үгэбэ.

Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын захиралта эрхэ бэшэ саг соогоо дүүргэгдэхэ ёhотой байһан туладань, колхозой хүдэлмэридэ сүлөөгүй ябажа байһан нэгэ һайн хүдэлмэришэнөө нэгэ һайн моритойгоорнь аймагай центртэ зайлашагүй эльгээхэ болоһоноо түрүүлэгшэ нүхэр Гармаев мэдэрбэ.

Үбһэ хуряалгын хүдэлмэри тухай асуудалаар аймгүйсэдкомой элүүрые хамгаалгын таһагые даагша нүхэр Раднаева тус колхоздо ошоод, һаяхан бусаһан байгаа. Теэд «шинии тэндэ ошоод бүтээһэн юумэшни алим? Ши юушье хэжэ шадахагүй хүнши, өөрөө тэндэ мэнэ гэһээр ошожо, колхозой хүтэлбэрилэгшэдые һайсал «халуудуулхам» гэжэ нүхэр Бурцев эрид хэлэһэн байгаа.

Нүхэр Гармаев аймагайнгаа түрүүлэгшын орлогшын ерэхые хүлеэжэ ядан, колхозойнгоо правлени соо ороношье гаранашье, хирэ болоод лэ часыгаа харан байгааһэн.

Удабашьегүй, эльгээгдэһэн мүнөөхи мори тэргэдэнь аймагай түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Бурцев аймагай элүүрые хамгаалгын таһагые даагша Раднаева, парткабинедые даагша Николаев, зоотехник Юров ба улаашантаяа хамта табан хүн һуугаад, мориной шадал мэдүүлэн гүйлгэлдэжэ колхозой правлениин үүдэндэ туласа ерэн тогтобо. Мүнөө хара хээр мориниинь табан хүниие шэрэжэ, түргэн ябаһандаа түгшэжэ хөөһэ буран, хүл дээрээ тогтожо ядан байба.

Нүхэр Бурцев угтажа байһан Гармаевые томоорхуу дээрэлхы шарайгаар ёһын тулада мэндэшэлһэн тэлы болоод, нүхэдтээ колхозой правлени руу ороһон байгаа. Эндэшье уни болобогүй. Нэгэ удаа иишэ тиишээ эрьен хараһанай һүүлдэ ойрын үбһэ хуряалгын бригадада, үхибүүдэй лагерь ба колхозой кузницада орожо, мүн лэ урда ёһоороо нэгэ удаа эрьен хараад, эндэ ерэһэн хэрэгээ дүүргэбэ хэбэртэй. Нүхэд тээшээ хаража: «Зай бусая, гэжэрхёод, нүхэр Гармаев тээшэ ехэл шэрүүнээр, — мори бэлдэ!» гээд захирһан байгаа.

Нүхэр Гармаев баһал хүл алдажа эхилбэ. Юундэб гэхэдэ, тугаар һаяхан аймаг ошоод ерэһэн мориниинь хоёрдохёо табан хүниие шэрээд гүйдэлөөрөө аймагай центр ошоо һаа, бүримүһэн гэмтэшэхэ байба. Тиимэһээ ондоо ямар нэгэ мориие хүдэлмэриһөөнь заабол сүлөөлхэ хэрэг гараба.

Тэрэ дары нэгэ морин тэргэдэ хүллэгдэбэ. Тэрээнэй тэргэ дээрэнь боожо бариһан нэгэ колхозник һуугаад, нүхэр Бурцевай нүхэдтээ ерэжэ тэргэдэ һуухыень хү...

Энэ үедэ аймагай түрүү... орлогшо нүхэдтээ мүнөө б... дэһэн мори тэргын хажууд... сасуу Гармаев тээшэ хара... ниршаба.

— Энэшни юун гээшэб? Ш... майе баһаба доромжолбо ... гүш, энэ яяр муу мори ... хүллэбэш, ямар харашагүй ... хомут зэмсэг гээшэб. Иимэ ... зэмсэгтэй муу мориндо ... ябаха ахир хүн гэжэ намай... ромжолбо гүш? — гээд ... бадашана, баһа хургаа ёло... на.

— Нүхэр Бурцев, та ябы... шэбта. Намайе хайралыт... гэһэн морнёо тандаа хүл... Энээнһээ һайн хомут зэмс... найда байхагүйл,—гэжэ нүх... маев толгойгоо дохин гуйжа... бэ.

— Һайн зэмсэг, һайн мор... роо намһаа харамнажа, ... һаналаар намайе доромжол... һамжалаа гээшэш! Энээ... тулада шамайе дуудажа ... шаад, партиһаашни гаргахаб... хэдэ ушар ёһо мэдэхэ боло... гээд нүхэр Бурцев баһал хү... ёдолзуулан, хахир шэрүү... лойгоор хашхаран занаба.

Гармаев ехэ мэгдэнэ.

— Хэзээшье ажалда ябу... гүй, химгадажа байһан ... хүллэхэл болобо бэзэбди, —... тэрэнэй дуугархадань Бу... хажууда байһан нүхэр Ра... толгойгоо һэжэн «үгы-үгы! ... хүллэжэ болохогүй» гэжэрх...

Нүхэр Бурцев бүри ехээр ... жа, «Ши эндэ юушье хээгүй... һан аад лэ, юу хэлэжэ б... би тиигэбэл ябагаар ябах... гээд ганиржа эхилбэ. Эгээл ... үедэ тус колхозой партийна ... низациин секретарь нүхэр Т... ев аймагай центр ошоһоноо ... жа ерээд, нүхэр Бурцевые ... тэйгөөр амаршалһанай һ... «минии хүллэжэ ябаһан мо... хүргүүлхые зүбшөөгыт» гэжэ... ба.

Нүхэр Бурцев толгойгоо ... гараараа урдаһаань занга... Би шамһаа моря гуйгаагүй... бээ минии бусаха замдаа ... һаа гү, хэрбээ энэ ябагаар ябах... даа үбдөө һаамни таанар хар... хабди гэжэ мэдэгты! — гээд... харжа, хоёр гуталаа тайлажа... дээрээ үргэлөөд, хоёр түр... үбдэгтөө хүрэтэр шуужа, ай... центр тээшэ ябажархиба.

Аймгүйсэдкомойнгоо түрү... шын орлогшын хүл нюсэгөөр, ... лаа мүр дээрээ үргэлөөд, ... гэн томоогүй хүүгэд шэнгээр... жэ арилшахадань, мүнөө Ста... нэрэмжэтэ колхозойхид ба ... Бурцевтай хамта ерэһэн ай... тушаалтад ехэл аягүй бай... орожо, хойноһоонь мори эл... тэргэдэ һуухые хэдэнтэ ... ядаһан байгаа.

Эндэ ерээд иигэжэ гэдэргэ... сахадаа тус колхозой хүтэл... лэгшэдтэ нүхэр Бурцевай ... «туһаламжа» үзүүлһэниинь ... бээ?

Х. Намсар...

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

Таряа хуряалгые һайнаар үнгэргэхын түлөө юун хэрэгтэйб?

ЗЕРНОУЛОВИТЕЛЬГҮЙ ХУРЯАЛГЫН МАШИНА БАЙХА ЁҺОГҮЙ.

Машинаар таряа хуряахада, илангаяа үлүү ехээр эдеэшэһэн таряа хуряахада тарян гээлтэдэ ородог. Хэрбээ колосуудай гээгдэхэдэ тэрээниие суглуулжа, тарянай гээлтын процентые доошолуулжа шадагдаха байбашье, харин ороoһоной гээгдэхэдэ, тэрээниие түүжэ абахын аргагүй байна бшуу. Тиимэһээ ороoһоной гээлтэтэй тэмсэл илангаяа һайнаар ябуулха ёһотойбди.

Ороoһо ехээр гээлтэдэ оруулхагүйн тула хуряалгын машинануудта зерноуловительнууд тодхогдодог. Һайнаар түхеэрэгдэһэн зерноуловитель хадаа хуряагдаһан гектар бүриһөө 10—15 килограмм ороoһо үлүү ехээр суглуулжа болохо байна. Иимэ зерноуловительнууд морин жадкануудта, мүн комбайнуудта тодхогдоно.

Жадкада тодхогдоһон зерноуловительнууд хадаа 122,5 сантиметр утатай, 62 сантиметр үргэнтэй ба 7,5 сантиметр үндэртэй гонзогор хайрсаг болоно. Энэ хайрсаг жадкын платформын хойто хажуудань тааруулагдадаг юм. Зерноуловитель дээрэхи платформодо шахматна гуримаар 1,5 сантиметр түхэреэнтэй нүхэнүүд хэгдэдэг.

Комбайнда 3 зерноуловитель тодхогдодог: нэгэниинь сохигдоһон тарянай транспортер доро, нүгөөдэнь хедерэй узуурта, гурбадахинь соломокопнитель доро. Хуряалгын бүхы машинануудта заабол зерноуловительнууд тодхоглохо ёһотой. Зерноуловительгүйгөөр хуряахада голодһотой гарадаг, тиимэһээ эрид буруушаагдаха байна. Хуряалгын машинанууд имагтал зерноуловительнуудтай байхадаа таряа хуряалгада хүсэд дүүрэнээр бэлэдхэгдээ гэжэ тоологдодог.

Машинаар таряа хуряаха зуураа, тэрээнэй зерноуловительнуудые саг үргэлжэ шалгажа ба суглараһан колосууд болон ороoһонуудыень һуллажа ябаха хэрэгтэй. Ороoһоор ба колосуудаар дүүрэшэһэн зерноуловительтайгаар хүдэлмэрилхэдэ тэрэшэлэн голодһотой гараха байна. Юуб гэхэдэ, ороoһоор дүүрэшэһэн аад, хооһологдодоггүй зерноуловитель ямаршье туһагүй ба ороoһоной гээлтые усадхажа шадахагүй байна бшуу.

ХУРЯАЛГЫН МАШИНАНУУДЫЕ ҺАЙНААР ТААРУУЛХА

Хуряалгын машинануудаар таряа гээлтэгүйгөөр хуряахын тула тэдээниие хүдэлмэридэ һайнаар бэлэдхэхэ ба хуряалгын условинуудһаа дулдыдуулан зүбөөр тааруулха хэрэгтэй. Жэшээнь, ямараар ургаһан тарян хуряагдаха байнаб, тэрээнһээ дулдыдуулан хуряалгада гарахын урда тээ жаткануудай платформонууд тааруулагдадаг юм. Жэгдэ һайн таряа хуряахын тула жаткын платформо жэгдээр табигдаха, набтар таряа хуряаха болоо һаа, урагшаа нэгэ бага хэлтылгэгдэхэ зэргэтэй. Тиихэдэ жаткын тармуурнууд имагтал платформые дайрангүйгөөр тармахаар ба платформые үнгэрэн сасуу дээшээ үргэгдэхөөр тааруулагдаха ёһотой.

Комбайнаар хуряахадаа тэрээнэй мотовилые илангаяа нигтаар тааруулха шухала. Хэрбээ ургажа байһан таряа мотовилын планкануудай шангаар сохихо болоо һаань, колосуудай ороoһонууд мулта һүрэн унажа, гээлтэдэ ехээр орохо байна бшуу. Тиимэһээ мотовилын планкануудай сохисые зөөлэрүүлхын тула тэдээндэ брезент хадаха, тиихэдэ тарянай колосуудые мотовилын планкануудай сэхэ сохихогүйгөөр, харин нэгэ бага доогуур сохихоор тааруулха шухала. Тиихэдэ мотовилын планкануудай сохисые зөөлэрүүлхын тула тэрээнэй хүдэлэсые, аргатай байгаа һаань, удааруулха хэрэгтэй. Үндэрөөр ургаһан таряа хуряахадаа мотовилые нэгэ бага урагшань ба дээшэнь болгодог юм. Набтар таряа хуряаха болоходоо мотовилые доогуур табиха ёһотой.

Комбайнаар таряа хуряаха зуураа, ургасые эгээн доогуур сабшуулха ба соломын узуур 10 сантиметрһээ үнлэр бэшээр үлөөхэ ёһотой юм. Хэрбээ ургасые дээгүүр хадуулаа һаа, 30 ба бүри олоншье колосууд гээлтэдэ оруулагдаха байна. Жаткаар болон хуряалгын бусадшье машинаар таряа хадахадаа колосуудые гээлтэдэ оруулхагүйн тула ургасые эгээн доогуур сабшуулха хэрэгтэй. Дээгүүр сабшуулаа һаа квадратна метр бүхэндэ 10 шахуу колос гээгдэдэг юм. Энэ хадаа 100 гектарта 80 гаран центнер тарян гээгдэһэн болоно.

Комбайнаар таряа хуряахадаа хедерэйнь транспортёр дээрэһээ колосуудай урагшаа һолжорон унахагүйн тула мотовилын планкануудта 10 сантиметр үргэнтэй брезентнүүдые хадаха хэрэгтэй. Энэ брезент хадагдаһан колосуудые хедерэй сабшалгын аппарадай шүдэнүүд дээрэһээ платформо дээрэ этэрэн гаргадаг байна. Зүгөөр хедерэй ара талын хабтагай дээгүүр шэдэгдэхэгүйн тула мотовилые нигта һайнаар тааруулха хэрэгтэй. Хэрбээ энээгээр заһараагүй һаань, хедерэй ара талын хабтагайда фанер холбожо, 50 сантиметрээр үндэр болгохо шухала. Комбайнер болбол тарянай хүсэд дүүрэнээр сохигдохын хойноһоо саг үргэлжэ хаража ябаха ёһотой. Тарян нойтоншог гү, али үдхэнөөр ургаһан байгаа һаа хүсэд сохигдодоггүй. Тэрэшэлэн комбайнер болбол соломотряс дээрэһээ сохигдоһон соломотой хамта ороoһоной унажа гээгдэхэгүйн хойноһоо мүн лэ нигтаар хараха зорилготой. Шиигтэй таряа хуряахадаа комбайнова молотилкын декые нэгэ бага үргэхэ ба хуурай таряа хуряахадаа нэгэ бага доошонь болгохо ёһотой юм.

Просо, гречихэ ба олонжэлэй ногоонуудые имагтал тусгаар тааруулагдаһан комбайнаар хуряаха ёһотой. Тусгаар тааруулагдаагүй комбайнаар дээрэ дурсагдаһан культурануудые хуряагаа һаа, ороoһонуудынь ехээр гээлтэдэ орохо байна. Тиимэһээ эдэ культурануудые тусгаар түхеэрэгдээгүй комбайнаар хуряаха ябадал эрид хориможологдоно.

И. Тимошин, БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын тарянай Управлениин главна агроном.

„Бурят-Монголой үнэндэ“ бэшэһэнэй һүүлээ

„Үнгэрэгшэ жэлэй алдууе дабтахагүй“

Иимэ гаршагтай статья манай газетын июлиин 27-ной номерто толилогдоһон юм. Тус статья соо Иволгын аймагай Оронгын, Краснояровска, Нижне-Саянтуевска долоонжэлэй болон Кибалинска, Калёновско эхин ба бусад зарим һургуулинууд һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлые хангалтагүйгөөр ябуулна гэжэ хэлэгдээ һэн.

— Статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд шалгалтаар бултадаа тодороо. Иволгын аймагай ... гэгээрэлэй таһагые даагша ... Цыденовтэ дурсагдаһан ... далнуудые усадхаха, ... һургуулинуудые һуралсалай ... жэлдэ саг болзор соо ... һайнаар бэлэдхэхэ талаар ... лэй Министерствын зүгһөө ... ри үгтөө,—гэжэ манай ред... гэгээрэлэй Министрын ор... нүхэр Тыхеева мэдээсэбэ.

Селькорнуудай материалнуудаар хэмжээ абтаба

Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдөө ажахын артелиин Устав сахигданагүй, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Фроловой захиралтаар ниитын мал ондоо тээшээ гаргашалагдана, хониной-товарна фермые даагша Дарбаков ба колхозой гэшүүн Дальбинов гэгшэд колхозой зөөриие өөһэдынгөө ашагта хэрэглэнэ гэжэ манай редакцида нүхэр Баженов бэшэһэн байгаа.

Бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтануудые шалгаад, хэмжээ абахынь тулада БМАССР-эй прокуратурада эльгээгдэһэн юм.

Заагдаһан баримтанууд шалгалтаар бултадаа тодороо. Хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэһэнэй түлөө тус колхозой түрүүлэгшэ Фролов ВКП(б)-гэй айкомой бюрогоор партийна зэмэ абаа. ОТФ-е даагша Дарбаков ба колхозой гэшүүн Дальбинов гэгшэд сүүдэй шиидхэбэриин ёһоор залан заһаруулха ажалай лагерьта нэгэ нэгэ жэл һууха болоо. Энээн тух... най редакцида БМАССР-эй ... куратура мэдээсэбэ.

* * *

Кяхтын аймагай Усть-К... сомоной Кировэй нэрэмжэт... хозой хүтэлбэрилэгшэд нии... малажалые һайжаруулха, ... нуудаа дулаан байраар ... хэрэгтэ анхарал табинагүй ... нүхэр Цыремпилов мэд... байгаа.

Заагдаһан баримтануудые ... гажа, хэмжээ абахынь тула... бэшэг Кяхтын аймсоведэй ... комдо эльгээгдээ һэн.

—Бэшэг соо заагдаһан бар... нууд зүб байба. Тэдэ ... далнуудые усадхаха ба мал... рые заһабарилха талаар ай... дэй гүйсэдкомой зүгһөө ... хэмжээнүүд абтаа, — гэжэ ... редакцида аймсоведэй гүйсэд... түрүүлэгшын орлогшо нүхэр ... маев мэдээсэбэ.

Литературна хуудаһан

Байкал дээрэ үдэшын саг.

Ф. Мореноцын фото-этюд.

Шираб НИМБУЕВ

...ЭДИТЭ МҮШЭНҮҮД

...үни орой Аюшын—
...ни сагай адуушын
...эргэз эрьехэдэнь,
...эр тээшээ харахадань
...ын бооридо обоорһон,
...урса мүшэнүүд олоорон
...ын соггол гэрэлтэн,
...миизэнэ, зэлжээтэн...

...а һайхан мүшэхэнүүд
...эрииһээшье унаа бэшэл,
...э алтан зулаханууд
...арһаашье мүндэлөө бэшэл,
...һээ һургуулида ошоһон,
...эмтэй боложо бусаһан
...нүүдэй гараар бүтөө юм,
...хозоймнай одонууд юм...

...уушын дүрбэн сонхонууд
...аран харагдана тэгэндүүр.
...уушын досоо һайханууд
...алнууд түрэнэ, далитайнууд:

...тпрохүсэн гээшымнай
... шэдинь хэмжээгүй...
...эгээр тээрмэ ябуулнабди,
...ээр тарна сохинобди,
...эгээр түлөө тайранабди,
...эгээр эдеэ шананабди,
...эгээр үнөөгөө һаахалди,
...эгээр хубсаһаа оёхолди...
...эгээр бүгэдые хэхэлди,
...онтэй коммунизмда хүрэхэлди...»
«Мүшэд» яларна, адуушын
...хэлые гэрэлтүүлэн,
...най арадай саашадын
...ргалые толотуулан.

...ууша дуулана һайхэнаар
...тай зохидхон аялгаар
...уун һүрэг тухайдаа,
...тэль, ажэл тухайдаа,
... жаргал тухайдаа,
... орон тухайдаа,
...бэр агаар зэдэлүүлэн,
...хэл зүрхөө баясуулан.

...хон «мүшэд» эмнинэ,
...һайханаар дуулыш» гэһэндэл.
...эрийн һара энеэнэ,
...ошоохожо байһандал.

Цыден-Жап ЖИМБИЕВ

* *
*

...хэн бүрыгшэ дабаануудай
...ынь һара мүнгэлбэ.
...оһон оронон моридуудаа
...улхала хүбүүн гаргаба.

...арша, жороошо, гүйдэлшэнүүд,
...ал һайнтай табарнад.
...рухан туруунуудһаань ошоиууд
...гаар гээгдэн унгарнад.

...шүүдэрлээ. һэбшээтэйхэн.
...на тэндэ Хара-Нуур.
...уд унтанхай. Экспрессын
...инь таранал холуур.

...ойшье тухайһаань хамагангүй
...той дуулана баханхай.
...тай аялгань таһарнагүй
...шанш баһа хөөрдэнхэй.

...наар айжа ябабашье
...энь зүйтэй байнал даа:
...р ехэхэн тушаалые
...ь найдан үгөөт даа..

...н захэ хүрэжэ түрүүшынгээ
...той маналгаа эхилнэ.
...оргойн адуушан—һара-үбгэн
...й дээрэһэнь туһална.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

БАЙКАЛАЙ ҮМЭНЭХИ НАРАН ДОРО

Повестьһоо отрывок

* * *

1. АЙКОМОЙ ПЛЕНУМЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

Николай Доржиевич Аюров гурбан хоног соо леспромхозоор ябаһанаа, зуурандаа «Арбижал» колхозоор дайража, парторг Данзан Очировые хажуудаа абаад, үдэшэлэн боро харааанаар аймагай центр бусажа ябаба. Шэнэхэн «Победа» шадалаараа табина: бюро табигдаха асуудал бэлэдхэхэ ёһотой байгаа.

Хүйтэн амитай сыдэгэр тэнгэридэ сэлсэгэр дүүрэн һара гараһан аад, гэнтэ хүреэ татаад, тиимэ гэхэ үнгэгүй бүтүү үүлэнэй саагуур шургашаба. Намарай һүүлшын һүнинүүдэй нэгэн арилха болоһондоо салшаагаа гаргахаар забдаба гү гэхээр. Һалхинда худхаран хуйлажа, саһан нэжээдээр, хошоодоор, шоого татажа байһан шэнгеэр, шэдэлнэ.

Аймагай центр хүрэжэ ерэхэдэнь, бүри ёһотой гэгшын бордоһон боложо захалба.

Николай Аюров Данзан Очиров хоёр сэхэ айком худар оробод.

—Дорофей Иванович ерээ гү? — гэжэ туһалагшаһаан Аюров ябууд асууба.

—Һаяхан ерээ. Өөртөө ха. Северьян Кириллович ерэлсээ, мүнөө парткабинедтэ лекци шагнажа һууна. Танай ерэмсээр дуулгаарай гээ һэн. Ошохом гү? — гээд туһалагшань сэрэгэй янзаар тоб байса харюусаба.

— Байз, байз, хүлеэ. Ямар лекци бэ?

— Уласхоорондын байдал тухай. Обкомой лектор ерээ.

— Дүүрэтэрнь шагнаг, таһалһанай хэрэг үгы, — гээд кабинедэйнгээ үүдэ нээжэ Данзан Очировые урижа, хоюулан ороно.

Столдоо һуумсаараа, Данзан Очировичһаа хүлисэл эрижэ абаад, папкатай саарһануудтай танилсана. Саарһан бүхэндэ зохихо тэмдэг заабаринуудые хэһэнэйнгээ һүүлээр, звонок даража, туһалагшаяа дуудаба. Тэрэнь ябууд ороод ерэбэ.

—Үрһэ хаалгын сводко үгытэ, —гэхынгээ хажуугаар үнөөхи папкатай саарһануудаа һарбайна. Туһалагшань тэрээниень абаад, шуумгай гараба.

Удаань Аюров сүлөө боложо, Данзан Очирович тээшэ сэхэ хараад, эрид хэлэбэ:

—Ши, парторг, өөрынгөө колхозой түрүүлэгшэ Бадмаевай алдуу дутуунуудые хаража обёорногүйш. Тэрэшни нюдөөрөө бэшэ, хамараараа харадаг бюрократ болошоо. Биб гэжэ бэеэ өөрөө һархайлгажархёод, зоной хэлээшые шэгэбшынгээшье забһарта хабшуулхаяа болишоо. Ши тиихэдэнь...

Тон энээхэн үедэ туһалагшань, баһа хойноһоонь Северьян Гурулёв орожо ерэнэ.

—Хүлисэгты, Николай Доржиевич. Һаад хэбэ гүб?—гээд Гурулев ханяаб-ханяаб гэсэгээн, Аюровай, удаань Очировай гарнуудые адхана.

—Һуугты, һуугты, Северьян Кириллович,—гэжэ Николай Аюров урдахи креслэ руугаа заажархёод, туһалагшынгаа асарһан сводкын тоонууд худар гүнзэгырэн оробо.

Северьян Кириллович Данзан Очирович хоёр хоорондоо гүбэршэбэр хөөрэлдэнэ.

Николай Доржиевичын досоо тиимэшье һайн бэшэ. Газаа бүтүү. Һүниин шуурган гани галзуу табижа, тэнгэри энгэрээрээ шууража байһан шэнги болоно. Айкомой сонхын ставень нэгэ түерэн, нэгэ ганиран, тэрэ шуургантай хам оролсоод таталдажа байна хэбэртэй. Николай Доржиевич һалхинда аяшарһан аад, бага эсэнги нюураа эльбэн, мүнөөхил сводкоёо шэнжэлэн һууна. Тиигээд гэнтэ Гурулёвто хандажа шангаар дуугарба:

— Северьян Кириллович, зүб лэ шүүмжэлээ байнат. Бэеэрээ үнэншэбэб.

— Бадмаев тухай гү?

— Теэм, теэм. Иринчей Бадмаевнай гээгдэн татажа ябанал даа, хойнол гарашана аа гү, — Николай Доржиевич толгойгоо түргэ түргэн дохилзуулад гээд, Данзан Очировичые хулгай нюдөөрөө харана. Тиигээд, столой захада хэбтэһэн папкаяа бэе тээшээ шууд татан абажа, уудалан ороно.

— Пленумэй һүүлээр колхознигууднай юун гэжэ хэлсэнэб?—гэжэ хоюуландань ганса асуудал табина.

— Эллэбын даа... — Северьян Кириллович хүлеэн татжа, Данзанай урдаһаа харана. Теэд Очировай һая нааша юумэ хэлэхээр бэшэ байһаниие обёоржо! — Үбгэд хүгшэдһөө бэшэн ниилэхэбди гэлсэдэг болонхой, — гээд һууна.

— Манай Бадмаев гани гал болоно. Яашье ниилэхэгүйб, минии хүүр дээгүүр гарагты гэхэһээ наагуур, — гэжэ Данзан һанаа алдана.

Николай Аюров «А-һа, а-һа...» гэжэл һууһанаа, хажуудахи комнатоһоо туһалагшаяа дуудажа асараад, бюрогой гэшүүдые, хүдөө ажалай таһагуудай даагшанарые, аймагай газетын редакторые уригты гэжэ захирба.

«Хүүр дээгүүрэмни»? Һа-һа-һаа... — гэжэ Николай Доржиевич ехээр энеэгээд, Бадмаевай өөрынь нэгэтэ хөөрэһэн һонин ушаралые тэрэ хоёр үбгэдтэ хөөрэжэ үгэбэ. Галина Николаевагай «Ерээдүйн шэнжэнүүд» гэжэ очеркнуудые уншаад байхадаа, Бадмаев ехэ һонирхоһон байгаа ха, теэд тэрээнээ өөршэлэн хөөрэһэниинь энэ.

...1928 ондо Илькада түрүүшын коммуна тогтоод, нюдаргашуулай газар тушаан абаад, түрүүшын тарилга хэжэ байба ха. Тэрэ коммунада гурэн нэгэ трактор үгөө һэн. Дутаг-ядаг курсада һуралсаһан нютагай нэгэ хүбүүн тэрээн дээрэ һуугаад, баян Буянтын мужаа дээгүүр харалашатарнь борозда татуулжархиба гэнэ. Энээниие дуулажархиһоор, Буянта гани галзуу юумэ тэнхээ мэдэн һабхайса харайжа ерээд, тракторай урда мужаа дээрээ хэбтээд, «газараа ябабашье үгэхэгүйб, минии хүүр дээгүүр гараад лэ абахат!» —гэжэ хашхаржа, хүл гараараа газар һабардан уймарлаһан юм. Тракторист яажашье ядаад, гайхажа байтараа, уураа хүрэжэ, «Илькада түрүүшын тракторист гээшэб!» гэжэ шүдөө зуужа ерэһэн бэеэрээ, сэхэ урдаһаань трактораа ябуулба гэнэ. Мантан ехэ мөөриин мухарижа, хажуу тээшээ гараха хэбэргүй, сэхэ ерэхэлээрнь, Буянта тэсээгүй, хара аминиинь хайратай байжа, хажуу тээшээ һолжоржо үгөө юм...

Хоёр үбгэд эльгээ эгшэтэрээ энеэлдэнэ. Иигэһээр байтарнь, Аюровта уригдагшад һубариһаар орожо ерэбэ.

Аймаг соогуураа ябажа ерээд, орой үдэшэлэн бюрогой гэшүүдые, бусад эдэбхитэдые урижа асараад, Николай Доржиевичын хөөрэлдөө хэхэдэнь, тэдэнээрээ зүбшэлдэхэдэнь, тэдэнтээ буляалдахадань, тэдэндээ захяа заабари үгэхэдэнь, аймагай газетын редактор Чимитов олоогүй юумээ оложо абадаг юм. Энэ тон һонирхолтой хөөрэлдөөн сооһоо газетынь ээлжээтэ номер гол түлэб бүрилдэдэг заншалтай болонхой. Теэдшье Николай Доржиевич энэ хөөрэлдөөгөө хододоо һонирхолтой, үлүү шэртэһэгүй болгожо шададаг юм. Эндэ һууһан хүнүүд һанаһанаа хуу табидаг, бодолгоёо бултыень хэлэдэг, бэе бэеэ шангаханаар шүүмжэлэлсээдшье абалсадаг. Иигэжэ айкомой секретарь нүхэр Аюров аймагайнгаа байдалые хамтын нюдөөр хаража, хамтын һаналаар шүүжэ үзэдэг зантай хүн. Энэ большевистскэ шэнжые нүхэр Аюров фронтһоо оложо асараа. Энээнээ тиигээд ВПШ-дэ һурахадаа нарижуулжа, хурсадхажа ерээ.

— Нүхэр Чимитов! Ээлжээтэ номертотнай юун гарахань бэ?—гэжэ Николай Доржиевич, бултантай мэндэшэлэлдэһэнэйнгээ һүүлээр, гэнтэ асууба.

— Бюрогоор баталагдаһан түсэбөөрөө, «саг үргэлжын үйлэдбэриин бригадануудые улам бухэжүүлхэ» гэһэн түрүү бэшэг. Харин мүнөө Северьян Кириллович интервью үгэхэ бээз гэжэ найданаб, статьятай болохоб. Хабарай тарилгада бэлэдхэлээр «Социализм» «Арбижал» хоёрой хоорондо социалистическэ мүрысөө эмхидхээ һаа, ехэ һайн ха һэн бэлэй. Энээниие тантай зүбшэхэ гэжэ һанагдаһан юм, — гээд Чимитов дээр-дээрэһээнь тордоһо-тулгардаһагүй ябуулаад орхибо.

— Ин-тер-вью... — гэжэ аман соогоо таһалдуулан дуугараад, редакторай урдаһаа нэгэ удаа энеэб гэжэ хараба.

— Северьян Кириллович, та мэдэнэ гүт энэ үгэ? Юун тиимэ интервью манай редакторта үгэхээ байнат?

— Шүдхэр мэдэбэ. Хариин үгэ ха гү даа. Шинилданхай утаһан шэнги. Иимэнүүд үгэ олон хэбэртэй агша.

Северьян Кирилловичый иимэ харюу дууламсаараа, Николай Доржиевич гэнтэ стулайнгаа ара түшэн гэдэргээ налайгаад, шангаар дээрэһээ абан энеэжэрхибэ. Стол дээрэнь байһан телефонууд, гуурһа, лэгванууд дорбишобо.

Тиигээд, энеэжэ эхилһэндээл адли, мүн лэ тиимэ түргөөр ондоо боложо, һуха харайн бодоһон бэеэрээ, телефонойнгоо трубка абаба:

— А-а-а... Нүхэр Мидновтэй, залгыт... Дорофей Иванович, сайн байна! Аюров хэлэнэ. Хүлеэжэ байнамди... Теэм.

Трубкаяа ээлихан һууридань табижархёод, Аюров Чимитовэй хажууда сэхэ ошобо. Ээм дээрэнь гараа табижа, урдаһаань эгсэ хараад:

— Хүндэтэ редактор! Северьян Кириллович нидхэ дээрэмнай бэшэ, нюдэн дээрэмнай буулгаба гэжэ мэдэрбэ гүш? Иимэнүүд үгэ манай эндэ хаанаһаа бии болобоб? — гээд, гэнтэ шарайгаа хобхо татажа: — Газетынгээ хэлыень хаража үзэхэ хэрэгтэй, ойлгосотой һонор болгохо шухала. Языкознани тухай нүхэр Сталинай номые шудалаа бэзэш? — гэжэ тобшоор хэлэбэ.

— Тамнайшье заримдаа орёошогоор хэлэдэг байхат, — гэжэ Чимитов дураа гутаһандаа бэшэ, харин дээрээ оротоһондоо үнэн зүрхэнһөө хэлэжэрхибэ.

—Зүб, зүб. Бишье шиилданхай үгэ, энэ тэрэ үртэһэн шэртэһэн үгэ хэрэглэдэг байхадаашье магадби. Тиимэ үгэнүүд бюро дээрэмнайшье заримандаа дуулдадаг. Бултадаа бодожо үзэхэ болообди. Энээниие манай газетэ толгойлоо һаа һайн ха һэн, нүхэр Чимитов!

Чимитов толгойгоо дохилзуулан зүбшөөжэ, блокнот дээрээ шурхираса бэшээд абана.

—Малай үбэлжэлгэ тухай, юрэдөө мал тухай яахадаа бага бэшэнэ гээшэбибди. Мүнөө энэ гол шухала асуудал байна, —гээд Аюров заабарилан хэлэбэ.

Энэ үедэ Дорофей Иванович орожо ерэнэ. Бултанаарнь мэндэшэлэлсээд, Чимитовтэ хандажа хэлэбэ:

—Шамайе «Арбижалай» түрүүлэгшэ Бадмаев телефоноор бэдэрээд һаланагүйл.

— Аа, залуу бригадир Цыдыб Иринчеевэй дүй дүршэл бэшэгты гэгшэ даа.. Хүбүүниинь. Бадмаевта «Арбижал» тухай һайниел бэшээ һаа дуратайгша,—гэжэ Чимитов хашарангяар дуугарба.

—А-һайш даа. Энэл асуудалаар мүнөө хөөрэлдэхэ гээ һэм. Би «Арбижалаар» ябаад ерэбэб. Тэндэ, минии һанамжаар, звенонуудаа ёһо тэды тараагаад, бригадануудаа буруугаар бүридхөө. Комсомольско-залуушуулай бригада байгуулаабди гээд, залуушуулаа бараниень илгажархёо. Һайн газарынь, һайн моридынь—тэндэ. Теэд дүршэлтэй хүнүүдынь үсөөн. Энээниие хэншье хэрэгсээгээгүй: колхозой парторганизацишье, комсомолой айкомшье. Тэрэнь звеноһоошье өөрэгүй, үсөөхэн зонтой. Минии һанахада, тэрэ бригадыень бригадын нэрэдэ хүрэтэр үргэхэ ёһотой байна. Бригадирынь яһала бэрхэ, үүсхэлтэй хүбүүн, — гэжэ Аюров бүри хатууханаар хэлэбэ.

— Бишыхан нэгэ колхоздо хоёр гурбан бригада байгуулхада хэршье юумэ боложо үгэхэ ааб даа. Нэгэ хэды томожуулагдаһан үнөөхил звеномнай болошоно гээшэ ха, —гэжэ Миднов гүбэд гэнэ.

—Бишье тиижэ һананам,—гэнэ редактор.

—Вот, Дорофей Иванович, тон зүб хэлэбэш. Тиимэл хадань Северьян Кириллович Данзан Очирович хоёр бишыхан хүршэ колхозуудые ниилүүлхэ гэжэ хэлэнэ,— гэжэ Аюров һууриһаа бодобо.

Николай Доржиевич нигтахаһаар машинадуулһан мэдээнүүдые урдахи ута гонзогоо стол дээрээ дэлгэнэ.

—Харыт даа, наашаа,—гэжэ Николай Доржиевич дүүрэн шарайгаар энеэбхилнэ.—«Арбижал» колхоз хамта мянга гурбан зуун арба нэгэн малтай аад, миил хоёр зуун гектар сабшалантай, зуун гектар бэлшээритэй. Тиихэдэ, «Социализм»—дүшэн долоон хүдэлмэришэнтэй аад, аһар найман зуун табин гектар таряанай газартай. «Арбижалда» үбһэн дутадаг дээрэһээнь, жэл бүхэндэ малынь турадаг, «Социализм» хүдэлмэришэн үсөөнтэй дээрэһээ таряагаа хүшэхүрэжэ ядалсадаг,—гэжэ Николай Аюров һонороор тоблон хэлэнэ. Хирэ-хирэ болоод лэ, Дорофей Ивановичын урдаһаа үлэ мэдэг шарайшалан харана.

—Манай аймагта нэгэ электротрактор ерэжэ ябана, тэрэнээ хаанашье табихаяа модоо хүрэтэр шиидэгүй байнабди. Гурбан самоходно комбайн ерэнхэй. Эдэ мантагар машинануудта хүжэ үргэн таряалжан байха зэргэтэй, — гэжэ мүнөө хүрэтэр абяагүй һууһан, аймисполкомой хүдөө ажахын таһагые даагша, агроном Борис Матханов үгэ залгуулба.

Северьян Кириллович Данзан Очирович хоёр бэе бэеэ харалсаад, доро дороо баяртайнууд һууна. Северьян Гурулев алтан шаргал һахалаа шобторосогоон һууна, Данзан Очирович эжэлшэшэһэн ута мүнгэн гааһаяа нэрэнэ.

Дорофей Иванович Миднов досоогоо дурагүйлхэбэшье һаа, хайшаашье гараха аргагүйгөөр «баригдаһанаа» ойлгожо, абяагүй зандаа һууна.

—Минии бодоходо, социалистическэ мүрысөөн манай колхозуудай дунда ёһо тэдыгээр ябуулагдана. Бадмаев колхозойнгоо ерээдүйн хүгжэлтые шүүжэ үзэдэггүй. Мүнөөдэрэйхеэрээл һанаагаа амараад, алдар солын хойноһоо намнаад, гээгдэгшэдтэ туһалдаггүй, доро харадаг, — гэжэ айкомой хоёрдохи секретарь нүхэр Фролов тэмдэглэбэ.

— Зүб, нүхэр Фролов. Социалистическэ мүрысөөн үргэн далайсатай юм һаа, олоной хабаадалгатай байха ёһотой. Социалистическэ мүрысөөн гээшэ гээгдэгшэдые түрүүшүүлэй зэргэдэ хүрэтэр нэгэн жэгдэ болгон татагты, тиигээд хамтааран үшөө саашаа дабшагты гэһэн удхатай гэжэ нүхэр Сталин хэлэһэн байна бшуу, — Николай Аюров карандашаараа стол тоншон байжа тодоор хэлэнэ.

— Тон лэ зүб байна. Бадмаевые харахада, хабарай тарилгада мүрысөө һаа, малаа мартажархидаг, малай үбэлжэлгэдэ мүрысөө һаа, тарилгада бэлэдхэлээ хаяжархидаг, — гэжэ Северьян Гурулев дагуулан хэлэбэ.

Түрүүлэгшээ ехээр шүүмжэлүүлхэдээ балайшье дуратай бэшэшье һаа, Данзан Очирович досоогоо зүбшөөн һууна.

Аюров тэндэ һуугаашадые бултыень уринаар хараад, үргэлжэлүүлнэ:

— Энэ сталинска заабариие һайнаар дүүргэхын түлөө,— бидэнэр һайнаар лэ дүүргэхэ ёһотойбди, уялгатайшьебди, — тиихын түлөө, хамагай түрүүн, агротехническэ һуралсал тон үргэнөөр, һайнаар эрхилхэ ушартай байна. Харин эндэ манай геройнууд мэргэжэлһээ хубаалдалсаха ёһотой.

— Иринчей Бадмаев яашье хэрэгсээжэ үгэхэгүй даа. Үбгэн хүниие яахыншье аргагүй, — гэжэ Миднов дуратай дурагүйгөөр, добые тойруулан дуугарба.

— Энэ хуушанай үмхирһэн заншал гээшэ. Партиин айком энээниие хаража абяагүй һууха ёһогүй, нүхэр Миднов. Абяагүй һууха ёһогүйбди.

— «Арбижалай» бригада тухай полосагаа яаха гээшэбиб?—гэжэ мэгдэһэн Чимитов түргэн дуугарба.

— Хорино бэшэлби. Хэрэгтэй юм һаань гаргыт. Зүгөөр, бригадирай авторитет үргэхэ, тэдэнэй мэргэжэлые улам дээшэлүүлхэ шухала. Мүнөө үедэ бригадир хүн агротехник байха ёһотой, — гээд Аюров заабарилан хэлэбэ.

— Николай Доржиевич, тиигээ һаа нүгөөдэрһөө колхоз гаража ерэхыем зүбшөөгыт? — гэжэ Чимитовэй асуухалаар:

— Юундэ нүгөөдэрһөөб? үглөө үглөөнһөө—гэжэ Аюров заһан хэлэбэ.

Удаань һүүлшынгээ шиидхэбэри абабаб гэжэ мэдэхэлээрээ, Аюров папиросоо носоожо, яаралгүйгөөр хэлэбэ:

— Би иигэжэ һананам: Северьян Кириллович үглөөгүүр Данзан Очировичтай хамта «Арбижал» колхоздо ошожо, агротехническэ кружок дээрэнь лекци уншажа үгэхэ. Нүхэр Гурулев, та айкомой бюрогой гэшүүн байнат, энэ даалгабариемнай дүүргэнэ бэзэт гэжэ найданабди. Энэ хэрэгтэ агроном Матхановые хабаадуулхат Дорофей Иванович, энээниие эмхидхыт гэжэ гуйха байнаб.

— Би ошолсохом, полоса эмхидхэхэ байна, — гэжэ Чимитов үлгэн абаад гуйба.

— Болохо, зүб. Шиидхэгдэбэ гээшэ, — гээд Аюров «дүүрээ» гэһэн янза үзүүлбэ.

Байкалай эрьеде.

Ф. Мореноцын фото-этюд.

Д. ЖАЛСАРАЕВ

ТҮРЭЛ ГОРОД

Намжаа, сэлмэг дулаан үдэр.
Наран, наран дандаа.
Түрэл город Улан-Үдэм
Толорно — һайхан даа.

Сэбэрхэн улицануудаар,
Сквернүүд, садууд соогуур
Угалзатана мянгаадаар
Уляангирай ноолуур.

Оперно театрын дээрэһээ
Омог гулабхаанууд
Наран өөдэ, арбаад тээшээ
Ниидэнэ—сагааханууд.

Үдэ Сэлэнгээр урилдана.
Олон залгаа һалнууд —
Туркменидэхи барилгада
Бидэнэй бэлэгүүд.

ПВЗ-гэй үндэр үүдэнһээ
Паровоз гарана.
Гудогойнь хүгжэм тэндэһээ
Город соом тарана.

Магазинууд соо фабрикын
Сэмбээ дэлгэнэ—
Гурэнэй түсэб дабаари
Гүйсэдхэгдөө гэнэ.

Заводууд, комбинадуудһай
Залуунууд, бидэндэл.
Тэндэ хүнүүд—нүхэдүүднай
Тэдэнээ хүдэлгэнэл.
Юрын басагад, хүбүүднай
Ехэхэн магтаалтей.

Олониинь—харыт — үбсүүндэ
Орден, модальтай.

Тэдэнэй солые харан,
Москвамнай магтана.
Холо бэшэ—урдаханань
Коммунизм угтана.

Амгалан тайбан ажалаар
Арбижана нютагни...
Арад зонтойм адлиханаар
Алхалыш, шүлэгни.

Нима ЦЫНГУЕВ

НАЗИМ ХИКМЕДТЭ

Үдэршье, һүнишье,
час бүхэндэ забдагүй
Үхэл урдаһааш
могой хадхуураар дугташаа,
Үнэн революционер ши
алхамшье гэдэргэ сухарингүй
Үгын хурсаар
алуурша дайсаниие харбааш.
Шэрүүн, хурса
үгэнүүдэйш һүртэ аялга
Шулуун ханые
шобто сорьён зэдэлээ.
Кремлиин одоной
мүнхэ алтан туяае
Клетнын саанаһаа,
түрмэ сооһоо шэртээш.
Эрхэ сүлөөдэ,
зол жаргалда дураһан
Эрэлхэг зүрхэнш
зоригтойгоор сохилно.
Эб найрамдалда
дуратай арадаа уряалан
Эзэрхэг дайсанда
эсэргүү тэмсэлдэ бодоош.
Сүлөөдэ гараһан
коммунист шинии
Суу алдаршни
дэлхэйн түүхэдэ ороол.
Һүртэ дуунушни,
хурса үгэнүүдшни
Үмхи фашистнарта
эрид шанга сохилтол!

Залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн Гурбадахи фестиваль

БЕРЛИН, августын 17. (ТАСС-эй тусхай корреспондент). Үсэгэлдэр Берлиндэ колониальна оронуудай залуушуулай Үдэр тэмдэглэгдээ. Колониальна залуушуулай Үдэр хадаа бүхы дэлхэйн залуушуулай ба империализмда эсэргүү, өөһэдынгөө эрхэ сүлөөгэй түлөө баатарлигаар тэмсэжэ байгаа колониальна ба бусадһаа дулдыданги оронуудай арадуудай хоорондохи хани найрамдалай асари ехэ демонстраци болоһон байна.

Трептов гэжэ паркын ехэ ногоон талмай дээрэ колониальна ба бусадһаа дулдыданги оронуудай олон тоото залуушуулай хабаадалгатай митинг боложо, тэрээндэ немецкэ олон мянган залуу хүбүүд басагад ерэһэн байна. Демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн Федерациин түрүүлэгшэ Берлингуэр гэгшэ тус митингые нээгээд, паркда сугларһан делегадуудые амаршалһан ба Эхэ оронуудтаа бусаад байхадаа өөһэдынгөө оронуудай залуушуулда Берлинскэ фестиваль тухай, эб найрамдал сахихын түлөө тэмсэжэ байгаа бүхы дэлхэйн залуушуулай эбдэршэгүй хани барисаан тухай хөөрэжэ үгэхые хүсэһэн байна.

Эб найрамдалай түлөө баатарлиг тэмсэлшэ, турецкэ элитэ ехэ поэт Назим Хикмет гэгшэ нэрьемэ альгаташалгаар угтагдан, колониальна ба бусадһаа дулдыданги оронуудай залуушуулые амаршалжа үгэ хэлээ. Агуухэ Сталинда зорюулан тэрээнэй юрөөл табихалань олон мянган хүнүүд:

«Сталин! Сталин! Сталин мандаха болтогой!» гэһэн юрөөлөөр харюусаа.

Азиин ба Африкын оронуудай залуушуулай түлөөлэгшэд трибунада хойно хойноһоо гарана. Тэдээнэй хүн бүхэниинь өөрынгөө түрэлхи хэлэн дээрэ хэлэнэ, өөрынгөө үгые империалистическэ агрессидэ эсэргүү, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ уряалһан уряагаар түгэсхэнэ.

Митингын түгэсхэл дээрэ Малайяагай түлөөлэгшэ Сами гэгшэ бүхы дэлхэйн залуушуулда хандаһан уряагай текстые уншаба. Тус уряа хадаа эб найрамдалай ба бэеэ даанхай байдалай түлөө, үнэн зүбэй түлөө ба колониальна дарлалта доро байгаа бүхы арадуудай тэгшэ эрхын түлөө тэмсэлдэ өөһэдынгөө нэгэдэлые улам бэхижүүлхыень эб найрамдал хүсэгшэ бүхы залуушуулые уряална.

* * *

Фестивальда хабаадажа байгаа советскэ делегациин түлөөлэгшэд нүхэд Михайлов ба Кочемасов гэгшэд түрүүтэй мүнөөдэр Холбоото Штадуудай залуушуулай делегациие айлшанай ёһоор хүлеэн уулзаа. Энэ хадаа американска ба советскэ арадуудай залуу үетэнэй түлөөлэгшэдэй хани найрамдалай сэдьхэл хүдэлмэ уулзалга болоһон байна.

Академическэ Ехэ театрын балетэй артистка Стручкова советскэ залуушуулай үмэнэһөө уулзалга дээрэ үгэ хэлээ.

Сугларагшад американска залуушуулай түлөөлэгшын амаршалга-хандалгые ехэхэн анхаралтайгаар шагнаа.

Фестивальда хабадажа байгаа советскэ делегациин хүтэлбэрилэгшэ Н. А. Михайлов уулзалгын түгэсхэл дээрэ үгэ хэлээ.

Американска ба советскэ залуушуулай уулзалга хадаа «Демократическэ залуушуулай гимн» дуулалгаар түгэсэһэн байна. Уулзалгада хабаадагшад хэдэн минутын турша дотор «Хани найрамдал! Эб найрамдал! Комсомол! Сталин!» гэһэн үгэнүүдые тодо хурсаар дабтан дабтан хашхаралдаа.

Советскэ залуушуулай делегациин түлөөлэгшэд мүнөөдэр мүн тэрэшэлэн Тюрингия, Мекленбург ба Бранденбург гэжэ газар нютагуудһаа ерэһэн немецкэ залуушуулгай уулзаһан байна.

* * *

Хүгжэмэй искусствын элдэб һалбаринуудай талаар залуу гүйсэдхэгшэдэй уласхоорондын конкурснууд Берлиндэ дүүрэбэ. Уласхоорондын жюриин бүхы гэшүүдэй хамтын заседани мүнөөдэр болоо. Жюриин түлөөлэгшэд тус заседани дээрэ конкурснуудай дүнгүүд тухай мэдээсэл хэһэн байна.

Бүхы дээрээ конкурснуудта 37 ороной 600 шахуу хүн хабаадаа, энэ хадаа Будапештдэ болоһон уласхоорондын конкурснуудта хабаадагшадай тоһоо нилээд ехээр үлүү гараһан байха юм.

Хүгжэмэй ба гүйсэдхэлгын искусствын бүхы һалбаринуудай талаар түрүү һууринуудые советскэ залуу артистнууд эзэлһэн, зарим ушарнуудта тус һууринуудые бусад оронуудай түлөөлэгшэдтэй хубааһан байна.

Залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн Гурбадахи фестивальда хабаадагшадта Поль Робсоной эльгээһэн амаршалгын бэшэг

БЕРЛИН, августын 16. (ТАСС). АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, негритянска элитэ дууша Поль Робсон залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн Гурбадахи фестивальда хабаадагшадта амаршалгын бэшэг эльгээгээ, тэрээн сооонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Эб найрамдалай, хани барисаанай ба культурын ехэ фестивальда, демократическа Берлиндэ сугларһан дэлхэйн демократическа залуушуул таанарта үнэн зүрхэнэйнгөө халуун амаршалга хүргэнэб.

Таанадтай хамтадаа байхые бүхы зүрхэнһөө хүсэнэб. Гэбэшье, США-да мүнөө засаг түрэ барижа байһан хүнүүд энээндэ һаад хэбэ. Намда визэ үгэхээ арсаһан ябадал хадаа бүхы оронуудай эб найрамдалда дуратай хүнүүдһээ — бодото нүхэдһөөнь американска арадые холодуулха гэһэн угаа ехэ түсэбэй гансахан хубинь мүн байна. США-гэй зонхилогшодой политикада, томо капиталай эзэмдэхэ гэһэн тэдэнэй программые бэелүүлгэдэ, океанай саана атомна дайн тухиралгада конституционно сүлөөнүүдые үгы хэлгэдэ ба орон доторхи ажалшадай ажамидаралай хэмжээе доошолуулгада эсэргүүсэһэн ямар нэгэн тэмсэлые США-гэй зонхилхы нюурнууд иимэ аргануудаар дараха гэжэ оролдодог байна. Гэбэшье, энэнь, буруу һүрэхэ юм. дэлхэйн бүхы хубинуудтахи прогрессивнэ хүн түрэлтэнтэй США-гэй хүн зониие холбодог хани барисаанай ба харилсан ойлголсолгын союз үдэр бүри бэхижэжэ байна, энэ фестиваль тус союзые эбдэршэгүй болгохо ябадалда туһална.»

Хэрбээ американска правительство минии хүбүүндэ визэ үгэлгэ арсахые шухалада тоолоогүй һаа, минии хүбүүн мүнөөдэр таанартай байха байгаа

Минии амаршалгые ба таанарта минии инаг дуратай байһаниие хүлеэн абыт. Мүнөөдэр, мүн сэрэдүйдэ таанар хадаа хүн түрэлтэнэй үзөөгүй шэнэ, эрхим цивилизациие уг залгамжалагшад ба байгуулагшад байнат.

Бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратай демократическа залуушуул мандаха болтогой!

Японидо реакци галзууран аашална

ШАНХАЙ, августын 16. (ТАСС). Токиоһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, эб найрамдалай тала баригшадта эсэргүү полицейскэ хэһээлтэ мүрдэлгэ бүхы орон дотор боложо байна. Канто райондо эб найрамдалай залуушуулай фестиваль үнгэргэхэ. Токиогой хэдэн районуудта ба Канагава префектурада эб найрамдал хамгаалагшадай конференциие үнгэргэхэ, мүн Корееэ сүлөөлһэн үдэртэ зорюулагдаһан бүхы митингнүүдые үнгэргэхэ ябадал полици хориһон байна.

Августын 16-да полици Осакада эб найрамдалай ханинарай общиествын эмхитэй суглаае намнан тарааһан ба 16 хүниие арестовалһан байна.

Агуухэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табюулжа байгаа эб найрамдалай тала баригша олон хүнүүд эдэ үдэрнүүдтэ арестовалагдаа.

Немецкэ залуушуулай митинг

БЕРЛИН, августын 12. (ТАСС). Мүнөө үдэшэ Маркс-Энгельсын талмай дээрэ немецкэ залуушуулай ехэ митинг боложо, Германиин залуушуулда хандаһан сталинска уряалай дүнгүүдые гаргалгада зорюулагдаа.

Сталинска уряа хадаа немецкэ залуушуулда нүхэр Сталинай эльгээһэн телеграммые абаһанһаа хойшо нэгэ жэл болоһон ойн үдэртэ эхилһэн ба эб найрамдалай түлөө немецкэ залуушуулай хүдэлөөе эдэбхитэй болголгодо, тэрэнэй идеологическа ба культурна хэмжээнэй ургалтада, немецкэ сүлөөтэ залуушуулай союзай зэргэнүүдэй бэхижэлтэдэ туһалха зорилготой байгаа.

Эб найрамдалай түлөө олон арбаад мянган залуу тэмсэлшэд талмай дээрэ ба тэрэ шадарай улицануудта 21 часта сугларба.

Центральна трибуна дээрэ—Германска Демократическа Республикын президент Вильгельм Пик, премьер-министр Гротеволь, премьер-министрын орлогшо Ульбрихт, ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарьнууд Михайлов ба Кочемасов, демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин түрүүлэгшэ Берлингуэр, студентнүүдэй уласхоорондын Союзай түрүүлэгшэ Громан, Германиин коммунистическэ партиин түрүүлэгшэ Рейман, Берлинэй обер-бургомистр Эберт, немецкэ сүлөөтэ залуушуулай Союзай түрүүлэгшэ Хонекер ба бусад гараба.

Прожекторнуудай гэрэлээр гэрэлтэһэн нүхэр Сталинай ехэ портредтэй агаарай шар агаарта хөөрэн гараба. «Сталин! Сталин! Сталин!» гэһэн хашхаралдаанууд ба нэрьемэ альгаташалган болоно.

Немецкэ залуушуул Сталин тухай дуу дуулаба. Тэрэнэй һүүлээр немецкэ сүлөөтэ залуушуулай Союзай секретарь ба фестиваль үнгэргэхэ уласхоорондын Комитедэй секретарь Гартвиг амаршалгын богони үгэ хэлэбэ.

Хонекер хадаа сталинска уряалай дүнгүүд тухай ехэ элидхэл хэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр, Германска Демократическа Республикын премьер-министрын орлогшо Ульбрихт залуушуулые амаршалан, үгэ хэлэбэ. Сталинска уряал бэелүүлхэ ябадалда онсо шалгарһан немецкэ сүлөөтэ залуушуулай Союзай эрхим организацинуудта тус Союзай хүндэлэлэй тугууд баярай оршон байдалда барюулагдаа.

Митингын түгэсхэлдэ, сугларагшад хадаа нүхэр И. В. Сталинда эльгээхэ амаршалгын бэшэгэй текстые угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

Иранай хэрэгүүдтэ англо-американска хамаархалга тушаа

ТЕГЕРАН, августын 16. (ТАСС). Үни удаан хэлсэһэн болобошье, Мосаддыгай правительство хадаа иранска нефть тухай хэлсээнүүдые хэжэ байгаа английска делегациин толгойлогшо Стоксын дурадхалнууд тушаа ямаршье шиидхэбэри абаадүй.

«Дад» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Иранай нефтяной промышленностиие национализацилха тухай хуули бэелүүлхэ комиссиин гэшүүдтэй хамтадаа, августын 14-дэ Мосаддыгай гэр дотор зүблөө хэһэн правительствын гэшүүд Стоксын дурадхалнуудые буруушааха ба английска делегацитай хэлсээнүүдые болюулха гэжэ хараалһан байна.

Иранай шахтай энэ недели соо гурба дахин уулзаһан, мүн Мосаддык болон иранска бусад түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдэһэн Гарриманай «эблэрэлгын» ябуулганууд энээндэ һаад хэбэ. «Эттелаат» газетын тэмдэглэһэн ёһоор, финанснуудай министрын орлогшо ба холимол комиссидахи правительствын түлөөлэгшэ инженер Хасиби хадаа английска дурадхалнууд «Иранска арадай хүсэлэнгүүдтэ ба нефтяной промышленностиие национализацилха тухай хуулинуудта тааранагүй» гэжэ шэнжэлбэ.

АВСТРАЛИДА ДОКЁРНУУДАЙ ЗАБАСТОВКО БОЛОНО

ЛОНДОН, августын 16. (ТАСС). Сиднейн 7000 шахуу докёрнууд 75 хүдэлмэришэдые хүдэлмэриһөөнь гаргаһан ябадалда эсэргүү протестын тэмдэг болгон, августын 16-һаа 20 хүрэтэр забастовко хэхэ тухай соносхоо гэжэ Рейтер агентствын корреспондент Сиднейһээ дамжуулна.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, августын 17. (ТАСС). Корейскэ Арадай Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани августын 17-до иигэжэ мэдээсэбэ:

Корейскэ Арадай армиин соединенинүүд Хитадай арадай һайндуратанай частьнуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, фронтын зарим участогууд дээрэ дайсанай добтолгонуудые амжалтатайгаар гэдэргэнь сохижо, тэрэнэй хүнүүдые ба техникые ехэ гээлтэ хоролтодо оруулжа байна.

Августын 17-до Арадай Армиин зенитнэ артиллери ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшадай отрядууд дайсанай 4 самолёт унагаагаа.

Пак Ден Ай 1-дэхи шатын „Гүрэнэй туг" орденоор шагнагдаба

ПХЕНЬЯН, августын 13. (ТАСС). Пхеньянска радиогой дамжуулһанай ёһоор, арадуудай хоорондохи эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ ба эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа хүдэлөөндэ онсо габьянуудые харуулһанай түлөө Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай Верховно Суглаанай Президиум Кореяын эхэнэрнүүдэй демократическа Союзай президиумэй түрүүлэгшэ ба Корейскэ ажалай партиин ЦК-гэй секретарь Пак Ден Ай гэгшые 1-дэхи шатын «Гүрэнэй туг» орденоор шагнаба.

Кэсондохи хэлсээнүүд тухай Синьхуа агентствын мэдээсэл

ПЕКИН, августын 17. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна:

Корейскэ фронтын штабһаа Синьхуа агентствын пхеньянска корреспондентын абаһан мэдээнүүдэй ёһоор, Кореядэ даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээнүүдые хэжэ байгаа түлөөлэгшэдэй подкомитедэй хамтын нэгэдэхи заседани корейскэ сагаар мүнөөдэр үглөөнэй 10 часта эхилээ.

Подкомитедэй заседани дээрэ Корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай делегациин түлөөлэгшэдөөр генералнууд Ли Сан Чу ба Се Фан гэгшэд байба. ООН-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй делегациие генерал-майор Генри Хоудс ба контр-адмирал Арли Бэрк гэгшэд түлөөлбэ.

Хоёр талын делегацинуудай зүблэрһэнэй ёһоор, даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээнүүдэй тулгардалгые усадхаха ябадалда шэглүүлэгдэһэн хэмжээ-ябуулганууд подкомитедэй түрүүшын заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Тус заседани 15 час 20 минутада дүүрэбэ. Удаадахи заседани августын 18-най үглөөнэй 10 часта болохоор хараалагдаа.

Американска сэрэгэйхид шэнэ агашануудта бэлэдхэнэ

НЬЮ-ЙОРК, августын 14. (ТАСС). Агрессиин шэнэ актнуудта бэлэдхэн, американска дайшад дэлхэйн хоёрдохи дайнай хойто тээхи сэрэгэй эгээн ехэ маневрнүүдые США-да ба дэлхэйн элдэб хубинуудта хэжэ байна.

Форт-Браггһаа (Калифорни штат) Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын ба Сазерн Пайнсһаа (Каролина штат) Юнайтед Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр, үнгэрһэн саг соохи эгээн ехэ маневрнууд Форт-Брагг шадар боложо байна, тэдээндэ американска армиин ба агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй 110 мянга шахуу солдадууд ба офицернүүд, 400 самолет хабаадана.

Эдэ маневрнууд онсо удхатай шанартай юм, ушарынь энэ хадаа генерал Эйзенхауэрэй командовани доро байхаар Германи руу энэ оной намар эльгээгдэхэ американска 28-дахи ба 43-дахи дивизинүүдэй «генеральна репетици» болоно гэжэ Юнайтед Пресс агентствын корреспондент заана.

Урда европейскэ райондо атлантическа блогой оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдые командалагша американска генерал Кэрни гэгшын штаб хадаа энэ неделидэ Мальта аралай райондо США-гэй, Англиин ба Франциин нэгэдэмэл хүсэнүүдэй хабаадалгатай сэрэгэй маневрнүүд үнгэргэгдэхэ тухай соносхоо гэжэ Неапольһаа Юнайтед Пресс агентствын абаһан нүгөө нэгэн мэдээсэл соо заагдана.

СТАЛИН ТУХАЙ КАНТАТА

Хүгжэмынь А. АЛЕКСАНДРОВОЙ. Үгэнь М. ИЛЮШ[...]

Оршуулгань Г. ЧИМИТОВЭЙ
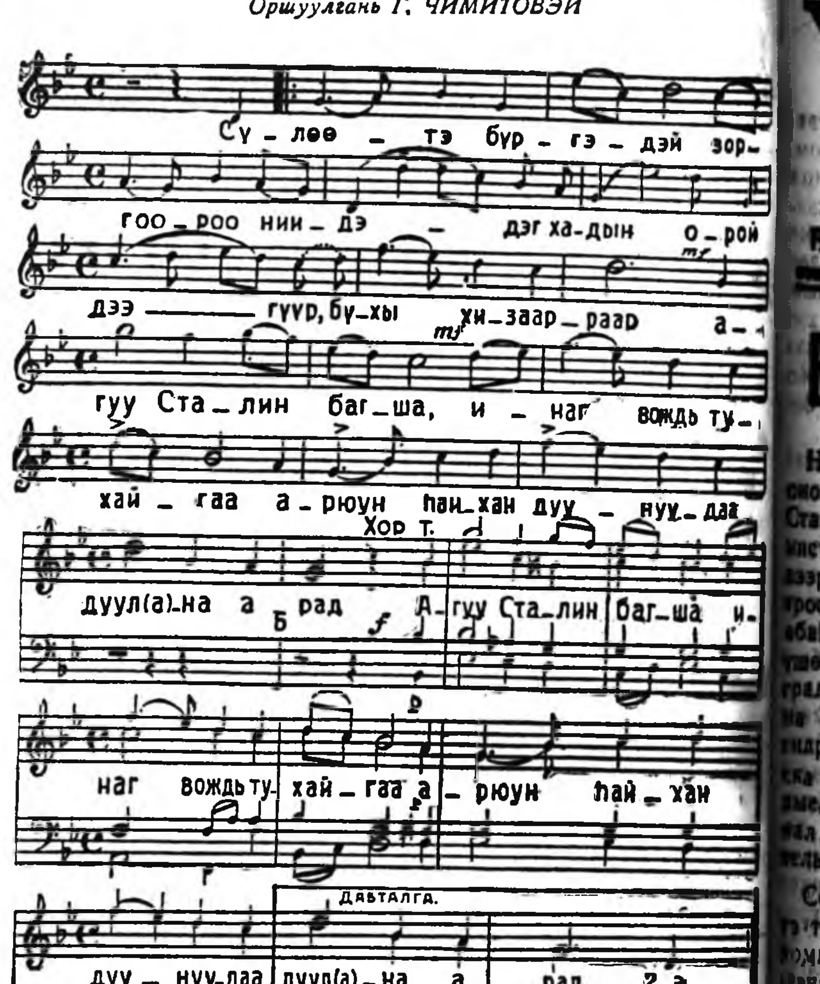
Сүлөөтэ бүргэдэй зоргоороо ниидэдэг
Хадын орой дээгүүр, бүхы хизаараар
Агуу СТАЛИН багша, инаг вождь тухайгаа
Арюун һайхан дуунуудаа дуулана арад. } *дабтал[...]*

Элеэл энэ дуумнай шубууһаа бушуугаар
Хариин капиталай дэлхэй шэшэргэн.
Хэнэйшье хилэнүүд, хатуу хэрэм хаалта
Тогтоохо үгыл даа энэ дууемнай. } *дабтал[...]*

Ташуур, һомонһоо энэ дуун айдаггүй лэ,
Байлдаанай гал соо ханхинааниинь дуулдаа.
Дуулана энэ дууемнай рикшэ, мүн кули,
Дуулана энэ дууе хитадай солдат. } *дабтал[...]*

Манай самолёдой дураараа ниидэдэг
Хадын орой дээгүүр, бүхы хизаараар
Агуу СТАЛИН багша, инаг вождь тухайгаа
Арюун һайхан дуунуудаа дуулана арад. } *дабтал[...]*

ФУТБОЛ

РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө

Футболоор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө Сибирскэ зонын 2-дохи группын командануудай наадалга «Динамо» стадион дээрэ августын 17-до боложо, Улан-Удын «Динамо» ба Барнаулай «Динамо» обществонуудай футболистнар уулзаба. Хэды һалхитай байбашье һаань, наадалга угаа шанга тулалдаагаар үнгэржэ, түрүүшын хахадта улаанудынхид айлшадайнгаа ворота руу нэгэ бүмбэгэ оруулаа.

Забһарлалгын һүүлээр, наадалга бүри һониноор эхилээ. Барнаулайхид хамаг хүсөө гаргабашье, амжалта туйлажа шадаагүй. Полиин эзэдэй штрафной талмайда ходо гаража аюулда оро[...] һаань, тэдэнэй ворота руу а[...] бүмбэгэ оруулбагүй.

Наадаанай 2-дохи хахадай [...] багта улаанудынхид бүри эд[...]тэйгээр наадажа, Ильиных [...] шанга сохилтоор 2-дохи бү[...] барнаулайхидай воротада [...]жархёо. Энээнэй һүүлээр [...] болонгүй айлшадай ворота [...] гурбадахи бүмбэгэ оруула[...] уулзалга 3:0 гэһэн тоото[...] Улан-Удын динамынхидай [...]таар дүүрэбэ.

А. Игум[...]

Харюусалгата редак[тор]
Б. А. ОЧИР[ОВ]

АНГЛИДА ЭЛЬГЭЭҺЭН ИРАНСКА ПРАВИТЕЛЬСТВЫН НОТО

ЛОНДОН, августын 16. (ТАСС). Лондонско радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Англиин гадаадын хэрэгүүдэй Министерство Иранай правительствоһаа нотэ абаа, тэрээн соогоо иранска правительство Хузистан провинциһаа английска генеральна консулые дуудан абаашаха гэжэ гуйна. Иранай правительствын ното ямар ушарһаа хэгдээб гэхэдэ, английска генеральна консул хадаа Иранай нефтяной промышленностиие национализацилха тухай хуули бэелүүлхэ холимол комиссиин секретарь депутат Маки гэгшые дуудан абаашахые эриһэн байна. Ондоогоор хэлэхэдэ, английска консул Иранай дотоодын хэрэгүүдтэ элеэр хамаархаһан болоно.

МҮНӨӨДЭР УЛАН-УДЭД[Э]

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — «[...] Волга» (12, 14 часуудһаа), «[...] басаган» (18, 20, 22 часуудһаа).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта—«Алд[...] зам» (11, 13 часуудһаа), «Эхэ[...] бүүд» (17, 19, 21 часуудһаа), «[...] шахтёрнууд» (23 часһаа).

БАГШАНАРАЙ ГЭРТЭ — Ула[...] Иркутск городуудай шатаршадай [...] (үглөөнэй 9 часһаа).

«ДИНАМО» стадион дээрэ — [...] ба Улан-Удын динамовецуудай [фу]листнарай уулзалга (18 час 30 ми[нутаһаа]).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 28. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем — 6-84. Для междугородных переговоров — 18.

Н—03663 Типография Управления полиграфической промышленности, издательства и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000